

Tallinna Ehituskool

PORTFOLIO

Mööblirestauraatori eriala

Talvi Järvi

MR20_s

Juhendaja Margus Sildre

2022

Tallinn

Õppekava nimetus: MÖÖBLIRESTAURAA TOR

Õpingud loetakse lõppenuks, kui õpilane on omandanud kooli õppekavas sätestatud õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel, koostanud ja kaitsnud portfoolio õppetöö käigus tehtud praktilistest ja iseseisvatest töödest ning koostanud eneseanalüüsi.

Portfoolio kohustuslik sisu:

Moodul	Aruanne	Õpetaja
Sissejuhatus mööblirestauratori eriala õpingutesse		
Puidu lõiketöötlemine	x	Margus Sildre
Puidulõigete valmistamine ja parandamine	x	Margus Sildre
Intarsia koostamine	x	Margus Sildre
Mööbli pindade vineerimine (katmine spooniga)	x	Margus Sildre
Materjalide juurdelõikus ja õmblemine	x	Vesse Jämsä
Puitmööbli restaureerimine	x	Margus Sildre
Mööbli polstri restaureerimine	x	Eha Vacht
Karjääriplaneerimise ja ettevõtluse alused		
Praktika	x	Ako Ahmed Valmennustalo Koutsi, Vantaa Soome; Maurizio Famà Mondo Antico, Nicotera Itaalia
Eneseanalüüs	x	

SISUKORD

I SISSEJUHATUS MÖÖBLIRESTAURATORI ERIALASSE	3
II MEISTRITE JUHENDAMISEL TEHTUD OSAOSKUSTÖÖD	3
1. Puidu lõiketöötlemine	3
1.1 Puidu käsitsitöötlemine	3
Proovitöö - erinevad tappkinnitused	3
Proovitöö - haavapuidust kulp	3
1.2 Puidu masintöötlemine	4
Proovitöö - kasest liimpuittooriku valmistamine ning sellest 2 nua treimine.	4
2. Puidulõigete valmistamine ja parandamine	6
Proovitööd - Tudori roos ja ažuurne puidulõige.	6
3. Intarsia koostamine	7
Proovitöö - intarsia ehk spoonipildipildi valmistamine vineertahvlile.	7
4. Mööbli pindade vineerimine (katmine spooniga)	8
Proovitöö - vineertahvli katmine mosaiiktehnikas spooniga.	8
5. Materjalide juurdelõikus ja õmblemine	9
Proovitöö - erinevad õmblused ja kinnitused	9
Proovitöö - lukuga istmepadja valmistamine	9
Proovitöö - pehme tumba valmistamine	9
6. Mööbli polstri restaureerimine	11
Proovitöö - kõvapolster	11
Proovitöö - pehme polstriga tumba (vedrud + kant)	12
III MÖÖBLI RESTAUREERIMINE	16
1. Funkstiilis madal vitriinkapp	16
2. Luterma 3-pulgaga vineerpõhjaga söögilauatool	31
3. Soome päritolu kirjutuslauatool/puhketool	48
4. Rokokoostiilis kõvapolstriga pingike	61
5. Biidermeieri vedrupolstriga söögilauatoolid, 2 tk DIPLOMITÖÖ	71
IV KARJÄÄRI PLANEERIMINE JA ETTEVÕTLUSE ALUSED	93
V PRAKTIKA	93
VI ENESEANALÜÜS	94
Lisa 1. Praktikaaruanne Koutsi, Soome 2021	97
Lisa 2. Praktikaaruanne Nicotera, Itaalia 2022	97

I SISSEJUHATUS MÖÖBLIRESTAURATORI ERIALASSE

Moodul on läbitud ja arvestatud.

II MEISTRITE JUHENDAMISEL TEHTUD OSAOSKUSTÖÖD

1. Puidu lõiketöötlemine

1.1 Puidu käsitsitöötlemine

Proovitöö - erinevad tappkinnitused

Proovitöö - haavapuidust kulp

Töövahendid:

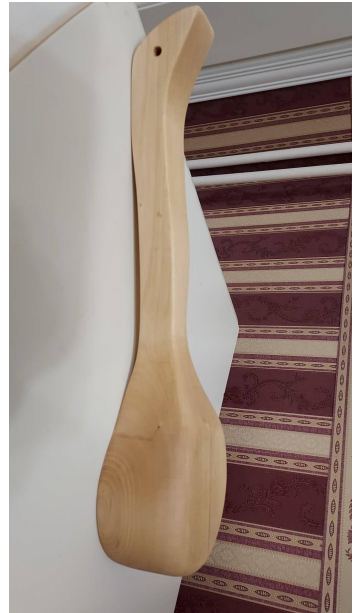
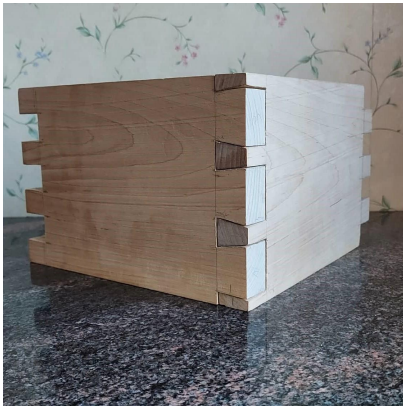
puittoorik, harilik pliiats, nurgik, joonlaud, tapisaag, erinevad peitlid, kummivasar, tislari tööpink

Töökäik:

- tapi asukohtade väljamõõtmine ja toorikutele märkimine
- tooriku kinnitamine tislaripinkile selle ohutuks töötlemiseks
- tapi külgede saagimine ja tapipõhjade välja peiteldamine.
- Kulbi puhul mõõtmise toorikule märkimine, tooriku kinnitamine, puidu töötlemine, viimistlemine.

Mida õppisin:

Puidu töötlemine andis eelkõige oskuse lugeda jooniseid. Mõistsin, kui olulised on tislari tööde tegemisel ohutus ning täpsus. Töödeldav puit peab olema korralikult kinnitatud. Õpi käsitlema töövahendeid. Ole tööd tehes ohutu nii endale kui teistele. Mõõtmisel-märkimisel ja puidu töötlemisel loeb lõpptulemusena iga millimeeter. Erinevate tappide valmistamine andis ülevaate erinevatest tappkinnitustest. Kulbi tegemine aga andis võimaluse vabamalt puidutöötlemise vahenditega läbi käia, läheneda asjale loominguliselt.

Fotod 1-5. Proovitööd paremalt vasakule:

Foto 1 - 4 erineva tappseotisega raam.

Foto 2 - rööptapp.

Foto 3 - kalasabatapp.

Fotod 4-5 - haavapuidust kulp.

1.2 Puidu masintöötlamine

Proovitöö - kasest liimpuittooriku valmistamine ning sellest 2 nuiat treimine.

Töövahendid:

haavalaud, mõõdulint, nurgik, harilik pliiats, rihthöövel, paksusmasin, pitskruvid, pressplaadid, PVA liim, universaalsaag, käsihöövel, tislripink, treipink, erinevad treipeitlid, nihik, lihvpaber, viimistlusvahendid

Töökäik:

- kaselauast kolme tooriku välja mõõtmine ja saagimine järkamissael
- laudade baasserva ja -külje hõoveldamine rihthöövli
- laudade võrdsesse mõõtu lõikamine paksusmasinas
- toorikute kokkuliimimine pressi all PVA B3 liimiga
- liimpuittooriku otste võrdseks saagimine universaalsael
- tooriku otstes keskpunkti määramine ja märkimine
- tooriku nurkade maha hõoveldamine käsihöövliga
- tooriku kinnitamine treipinki
- treidetailide peitliga koorimine vastavalt joonisele
- nihikuga mõõtude kontrollimine
- kaunistuseks tüüblite sisse puurimine, jääkide lihvimine
- lihvimine lihvpaberiga
- tooriku kinnitusotste maha saagimine ja kahe nuiat lahti saagimine järkamissaega

Mida õppisin:

Õppisin käsitlema erinevaid puutöomasinad. Esmakordne, samas kõige huvitavam ja ka alguses hirmutavam oli treipingil treimine. Imeline, kuidas suvalisest puutükist saab sinu silme all ja sinu käte läbi uus, vapustav asjake! Ja ikka sama - ohutus ja täpsus töö tegemisel

Foto 6. Kaseliimpuidust treitud nuiad.

2. Puidulõigete valmistamine ja parandamine

Proovitööd - Tudori roos ja ažuurne puidulõige.

Töövahendid:

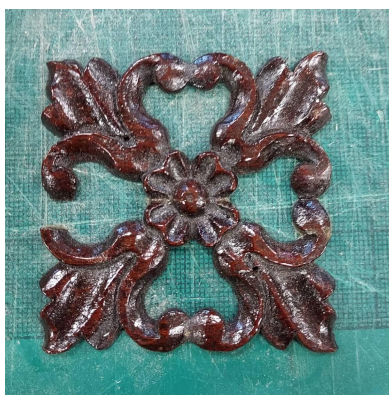
puust toorikud, PVA liim; paber šabloonid, vineerist lõikealus, ajalehepaber, jõhvsaa, vineerisaag, erinevad lõikepeitlid, viilid, puunoad, lihvpaber, terasvill, akutrell puidupuuriga

Töökäik:

- paberšablooni liimimine toorikule
- puidulõike kuju välja saagimine šablooni järgijõhvsaa
- tooriku liimimine ajalehepaberile, seejärel vineerist lõikealusele
- erinevate peitlitega ja nugadega mustri järgi puidu lõikamine
- töö valmides laia peitliga selle eemaldamine vineerilt
- tagakülje kumeraks lõikamine
- tagakülje lihvimine, kus säilinud ajalehe paberit
- viimistlemine õliga

Mida õppisin:

Õppisin kasutama lõikepeitleid ja lõiketehnikaid, samuti õppisin kasutama erinevaid puidunugasid ja terasvilla. Hoia oma töövahendid teravad ja õpi oma tööriistu õigesti kasutama. Ühe töövahendiga töötades on seda mitut pidi kasutades võimalik saavutada täiesti teine tulemus. Jälgi, et kasutad erineva puusüü suuna puhul õiget lõikenurka, et mitte oskamatuses oma tööd ära rikkuda. Iga puu reageerib sama töövahendile veidi erinevalt.

Fotod 7-8. Tudori roos ja ažuurne puidulõige.

3. Intarsia koostamine

Proovitöö - intarsia ehk spoonipildipildi valmistamine vineertahvlile.

Töövahendid:

erinevad lõikenoad, vaibanuga, käärid, paberil šabloonpilt, harilik pliiats, joonlaud, kuiva liimiribaga paberteip, niiske svamm, maalriteip, PVA liim, ajalehed, pressplaadid, pitskruvid, lihvpaber, kaapleht, erinevad spoonid, viimistlusvahendid

Töökäik:

- spoonide valimine ja sobitamine pildiga
- spoonile šablooni kandmine, katsetades erinevaid viise.
- spooni detailide väljalõikamine, omavahel sobitamine, teibiga kinnitamine ehk spoonisärgi koostamine
- spoonisärgi liimimine vineertahvlile pressi all
- vineertahvli äärtelt spooni lõikamine tahvliga ühte mõõtu
- spooni pildilt teibi eemaldamine niiske svammi ja kaaplehega
- pinna puhastamine lihvpaberi ja suruõhupüstoliga
- vajalike spooniparanduste tegemine
- lihvimine, viimistlemine

Mida õppisin:

Õppisin olema väga kannatlik ja aina uuesti katsetama, katsetama jne. Oluline on täpne käsi, muidu tuleb ühte asja lõigata-liimida mitu-mitu korda. Õppisin lõikama erinevast puidust spoone ja õppisin kaarlõiketehnikat. Peab oskama kujutada pildil erinevaid spoone kasutades ruumilisust, valgust ja varju.

Foto 9. Intarsia.

4. Mööbli pindade vineerimine (katmine spooniga)

Proovitöö - vineertahvli katmine mosaiiktehnika spooniga.

Töövahendid:

kipsinuga, erinevad lõikenoad, puidulõike peitel, harilik pliats, maalriteip, vineerplaat, pressplaadid, pitskruvid, paberteip, niiske svamm, lihvtald + lihvpaberid, liin, pintsel, erinevad spoonid, ajaleht, viimistlusvahendid

Töökäik:

- spoonilehtede väljavalimine ja paigutamine mustrisse
- spoonilehtede mõõtmine, märkimine ja lõikamine
- spoonisärgi koostamine, kinnitamine teibiga
- vineertahvli asetuse märkimine spoonisärgile
- liimi kiire vineertahvlile kandmine
- spoonisärgi liimimine pressi all
- kuivanud tahvlilt üleliigse spooni lõikamine ja lihvimine
- teipide eemaldamine
- vajalike spooniparanduste tegemine vahapulgaga
- lihvimine, viimistlus

Mida õppisin:

Õppisin taas, et täpsus, kannatlikkus ja organiseerimine eelkõige. Õppisin lõikama erinevat liiki spooni, spoonisüü eri suundasid, kaldlõike tegemist.

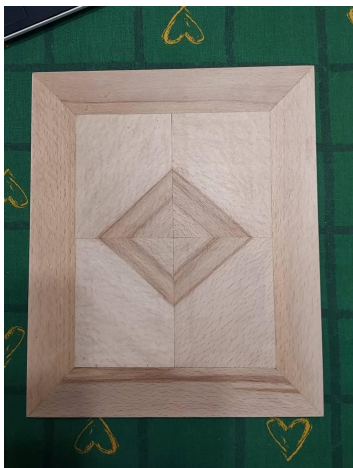

Foto 10. Vineerimine.

5. Materjalide juurdelõikus ja õmblemine

Proovitöö - erinevad õmblused ja kinnitused

Proovitöö - lukuga istmepadja valmistamine

Proovitöö - pehme tumba valmistamine

Töövahendid

õmblusmasin ja selle tarvikud, kangas, nahk, kunstnahk, keeder, tõmblukk, joonlaud, mõõdulint, kangakäärid, kriit, märketangid, šabloonid

Töökäik:

- erinevate kangaste, õmbluste ja kinnitustega proovitükkide õmblemine
- lõigete konstrueerimine, väljalõikamine ja kokkuõmblemine
- lukuga poroloontäidisega pehme tumba õmblemine šablooni järgi
- lukuga mööblipadja katte õmblemine šablooni järgi

Mida õppisin:

Õppisin õmblema tööstuslikul õmblusmasinal. Kui selle selgeks saad, tundub, et masin õmblebki kõik ise. Sain selgeks palju erinevaid huvitavaid õmblusi ning õigeid õmblusvõtteid. Täiesti uus ja äärmiselt huvitav minu jaoks oli porolooni töötlemine - kuidas seda liimida, lõigata ja lõpuks kergelt kesta sisse saada.

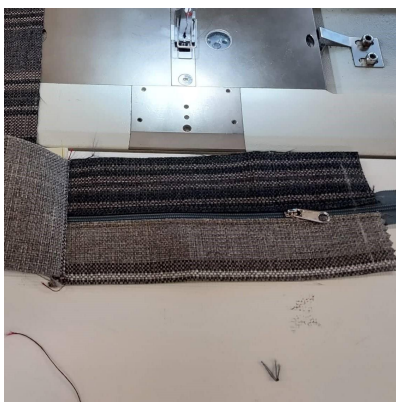
Foto 11. Kahepoolne teping (nahk, kunstnahk, mööblikangas).

Foto 12. Ühepoolne teping (mööblikangas, nahk, kunstnahk).

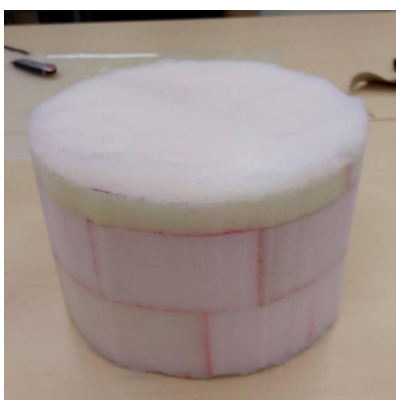

Foto 13. Keeder (kunstnahk, mööblikangas).

Foto 14. Tõmblukk (mööblikangas, kunstnahk).

Fotod 15-16. Lukuga mööblipadja katte õmblemine ning valmis kate.

Fotod 17-18. Pehme tumba poroloonist sisu ja valmis pehme alt lukuga tumba.

6. Mööbli polstri restaureerimine

Proovitöö - kõvapolster

Töövahendid ja materjalid:

suruõhu klambripüstol + klambrid, mõõdulint, käärid, kotiriie, kotinõel, siiming, prüül, merihein, juteriie, hall vatt, puuvillane vaheriie e mitkal, (katteriie)

Polstri osad:

polstri põhi - vineer, kotiriie, merihein, hall vatiin, puuvillane vaheriie ehk mitkal, katteriie

Töökäik:

- põhjariide (kotiriide) klammerdamine põhjale
- täiteasade õmblemine
- meriheinaga põhja katmine, asade vahele, tasanda
- meriheina katmine halli vatiga, tasandamine
- täitematerjali katmine mitkaliga
- tasandamine, fikseerimine nõöpnõeltega
- pingutamine ja kanga kinni klammerdamine põhja külge
- (katteriide šablooni järgi juurdelõikamine
- tasandamine, fikseerimine nõöpnõeltega
- pingutamine ja kanga kinni klammerdamine põhja või raami külge)

Mida õppisin:

Õppisin korraliku kõvapolstri tegemist koos kõige vajalikuga. Minu esmakordne kokkupuude täiteasade ja meriheina paigaldamisega. Taas täpsust, kannatlikkust ja head silma nõudev ettevõtmine.

Fotod 19-23. Kõvapolstri paigaldamine.

Proovitöö - pehme polstriga tumba (vedrud + kant)

Töövahendid ja materjalid:

suruõhu klambripüstol + klambrid, naelad, polstri haamer, mõõdulint, käärid, sadulavöö, spiraalvedrud, kotiriie, kotinõel, siiming, prüül, merihein, juteriie, topletpitsnõel, hall vatt, puuvillane vaheriie e mitkal, (katteriie)

Polstri osad:

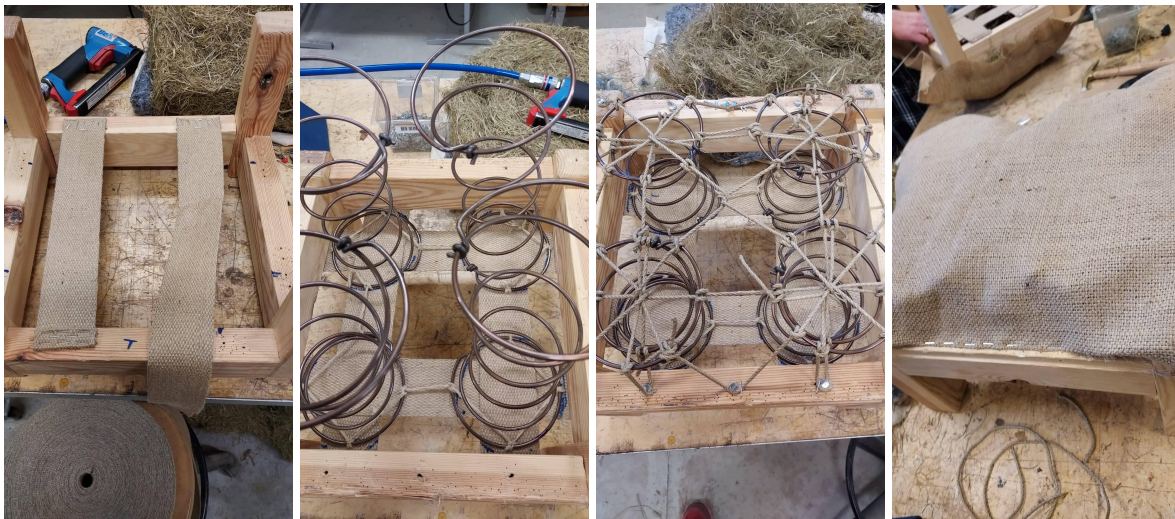
polstri põhi - sadulavöö või kotiriie, vedrud,, kotiriie, merihein, hall vatiin, puuvillane vaheriie ehk mitkal, katteriie

Töökäik:

- vedrude keskkochtade äramärkimine raamile
- sadulavööde kinnitamine raamile
- vedru kohtade märkimine ja vedrude kinniõmblemine sadulavöö või põhja külge
- kotiriide klammerdamine põhjale
- abinaelade paigaldamine raamile
- vedrude sidumine - risti 2x, diagonaalis 2x
- kotiriide kinnitamine vedrude peale, klammerdamine raamile
- kotiriide kinnitamine vedrude külge
- täiteaasade/tihiniitide õmblemine
- meriheinaga põhja katmine, aasade vahele, tasanda
- heina peale ja abinaelte külge jute/õhema kotiriide paigaldamine, tasandamine
- läbi teppimine topeltpitsiga
- abinaelte eemaldamine, pingutamine ja kotiriide klammerdamine raamile
- kandi õmblemine - tumbal 4 äärt
- (uute tihiniitide õmblemine, meriheinaga katmine)
- vatiiniga katmine, tasandamine
- mitkaliga katmine, tasandamine, pingutamine, fikseerimine nõeltega
- mitkali raamile klammerdamine, alusta tagant
- (katteriide paigaldamine, pingutamine, klambritega kinnitamine raamile)

Mida õppisin:

Õppisin korraliku pehme polstri/vedrupolstri tegemist koos kõige vajalikuga. Minu esmakordne kokkupuude sadulavööde paigaldamise ja vedrudega. Eriti keerulised ja jõudu nõudvad on vedrude sidumine ja kandi õmblemine. Nendest oleneb sinu tooli polsterdamise tulemus.

Fotod 24-27. Tumbale pehme polstri valmistamine.

Fotod 28-31. Tumbale pehme polstri valmistamine jätkub....

Fotod 32-38. Tumbale pehme polstri valmistamine.

III MÖÖBLI RESTAUREERIMINE

1. Funkstiilis madal vitriinkapp

Üldandmed

Nimetus:	funkstiilis madal vitriinkapp
Valmistaja:	teadmata
Dateering:	1930-1950ndad aastad
Ajastustiil:	funktsionalism
Materjal:	okaspuit/tisleriplaat, tamm, tamme- ja pähklispoon, vineer
Viimistlus:	peits, šellak
Tehnoloogia:	tehase toodang
Mõõtmed:	kõrgus 750mm, laius 800mm, sügavus 390mm
Märgid:	puuduvad
Omanik:	Talvi Järvi
Juhendaja:	Margus Sildre
Restaureerija:	Talvi Järvi
Tööde algus:	04. detsember 2020
Tööde lõpp:	24. aprill 2021

Eseme kirjeldus

Restaureeritav ese on klassikaline ja omal ajal küllaltki levinud Art Deco/funkstiilis madal vitriin/raadiokapike. Erilisemaks teeb kapi selle ülemine osa - pealisplaat on erinev nn tavakappidest - tavapärase külgedega sama laia pealisplaadi ja servade kumera ühendusnurga asemel on sellel kapil külgedest/raamist laiem ümarate nurkadega paksem pealisplaat.

Kapi mõõdud (KxLxS) on 750x800x390mm. Materjalideks tisleriplaat, tamme- ja pähklispoon ning vineer.

Kapp on jagatud visuaalselt kaheks. Ülemise osa moodustab lükandklaasidega vitriini osa ja alumiseks osaks on kahe uksega kapp. Kapi pealmine osa ehk plaat on 40mm paksune,

kumera kandiga. Plaat on kaetud tammespooniga, servad pähklispooniga. Kapi raam, seinad ja ukсед on samuti kaetud tammespooniga.

Vitriini osa mõõdud on laius 760 x kõrgus 30mm ja kapiosa mõõdud laius 760 x kõrgus 315mm. Kapi kahel serval asuvad kumerkandid laiusega 60mm on kaetud pähklispooniga ning on lakitud-poleeritud. Vitriini ja alumise kapi vaheline põhi paksusega 20mm ning kapi uste vaheline osa on kaetud samuti pähklispooniga.

Jalad on 85mm kõrgused. Esimesed jalad on kaarjad (115x50x85mm), alumine osa kitsam; tagumised on kandilised ja kitsamad. (115x40x85 mm).

Kapi esialgne värv on tume pähkel, hiljem on kapp üle võõbatud mahagoni peitsiga. Viimistlus on tehtud šellaklakiga, mis on nüüdseks tammespoonilt pea täielikult kulunud. Pähklispoonil on originaallakikiht säilinud, kuid rikutud.

Foto 1. Kapi seisukord enne restaureerimist, eestvaade.

Kapi lugu

Kapp on kuulunud nüüdse omaniku ja restaureerimise teostaja vanaemale, seetõttu on kapil väga suur emotsionaalne väärtus restaureerija jaoks. Kapi täpne päritolu ja vanus on kahjuks teadmata ning enam pole ka kellelki küsida. Mäletan oma lapsepõlvest, et kapp seisis vanaemal elutoa ja esiku vahelises nurgas ning selle peal oli suur vana Estonia raadio. Klaaside taga olid reisiridelt toodud meened, mida mulle ja mu õele-vendadele meeldis väga uurida.

Peale vanaema surma tõin kapi koos mõne muu mööbliesemega enda juurde, kus need jäid kuurinurgas ootama oma uut elu. Kui ostsin endale 2012 korteri Hiiule 1925. aastal ehitatud majja, teadsin, et kapp on uuesti kodus. Paraku oli kapp aastatepikkuse seismisega kannatada saanud ega sobinud sellisena minu muu sisustusega. Kui otsustasin minna õppima mööbli restaureerimist, lubasin endale, et see vanaema kapike saab esimesena korda tehtud. Nii oligi, sellest kapist sai minu esimene restaureerimise objekt.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on kapike restaureerida võimalikult algupärase välimuseni selle edaspidiseks kasutamiseks kodusel interjööris.

Eseme seisundi kirjeldus

Üldiselt on kapp rahuldavas seisukorras. Raam on tugev ja terve, kuid viimistlus on määrdunud ja kulunud.

Kapi pealispinnal on arvukalt tammespoonide kahjustusi - tükid ära, spoon pragunenud ja kohati lahti. Lisaks esineb pealisplaadi vasakul poolel sügavaid kriimustusi ning küünlavaha plekke. Keskel on plaadis naela auk ning paremal poolel esineb palju veekahjustusi, nn joogiklaasi ringe. Ilmselt on kapiplaadile kunagi asetatud mingi kuum suur nõu, sest näha on ka suurema läbimõõduga ringi jälgi. Pealisplaadi parema külje kumerkandi tagapoolel puudub samuti tükike spooni. Kumerkantide pähklispoonis esineb kohati tugevaid muljumis-kraapimisjälgi.

Vitriini osal puuduvad klaasid. Kapil on parem uks eest ära ning hingede aluses puidus on kruvidest tekkinud liiga suured augud. Kapi ülemisel osa ja vitriini alaosa ühenduse esiküljel keskel on tükk puidust väljas. Vasakul uksele on allääres spooni kahjustused. Vasaku külje tagumisel serval on allosas spoon ära.

Jalgadel on palju värviplekke, ilmselt kodusest põranda värvimisest. Esineb ka spooni kahjustusi. Vasakul tagumisel jalal on spoon suures osas katki ning puit saanud niiskuskahjustusi.

Foto 2. Kapi seisukord enne restaureerimist, pealtvaade.

Tööülesannete planeerimine

- Kapi seisundi määramine ja dateerimine
- Kapi puhastamine mustusest
- Kahjustuste hindamine
- Materjalide hankimine - spoon, viimistlusvahendid
- Vana viimistluse eemaldamine
- Pealisplaadi spooni parandused - lahtise spooni liimimine, puuduva spooni asendamine.
- Pealisplaadi naelaaugu ja suuremate vagude-kraabete täitmine.
- Muud spooni parandused - pealisplaadi parema külje kumerkandil, vasakul küljel, vasakul jalal, vasakul uktsel, esiküljel.
- Puiduparandused - parema ukse hingel, jalal.
- Kapi lihvimine, ettevalmistus peitsimiseks ja kruntimiseks
- Kapi peitsimine tooniga “tume pähkel”
- Kapi kruntimine
- Kapi viimistlemine šellaklakiga
- Uste kinnitamine, lukud, kapinupud

- Vitriini klaaside paigaldamine

Foto 3. Kapi seisukord enne restaureerimist; puhastatud, pealisplaadi lähivaade.

Restaureerimistöode käik

- Kapi seisundi määramine, pildistamine jooksvalt vastavalt tegevusele.
- Kapi puhastamine mustusest - pesu rohelise seebi lahuse ja veega
- Kahjustuste hindamine
- Vana viimistluse eemaldamine. Kuna kapil oli šellak pea täielikult kulunud, siis otsustasin kapi kergelt üle lihvida. Nii sain maha laki jäänused, vana värvi-peitsi, samas tasandusid ka mitmeid kriimud-kraaped. Kumerkantidel oli mitmeid sügavaid kriime, seal pidin lihvpaberile lisaks kasutama ka kaapelehte. Seis sai parem.
- Pealisplaadi spooni parandused. Liimisin kinni lahtise spooni. Kapi liimimistöodel kasutasin Titebond Genuine Hide Glue`d. Puuduva/katkise spooni kohad lõikasin sobivasse vormi ehk tasandasin küljed ja lõikasin tammespoonist aukudele sobivad uued spooni tükid/katted. Tööks kasutasin pliiatsit, nuga, spoonipaberit, metalljoonlauda, lõikealust, liimi, maalriteipi, puuklotsikesi ning pitskruvisid. Kuivanud spooni parandused lihvisin üle.

Fotod 4-5. Kapi pealisplaadi spooni parandustööd.

Fotod 6-7. Kapi pealisplaadi spooni parandustööd.

- Pealisplaadi naela augu ja suuremate vagude-kraabete täitmine puupahtliga.
- Muud spooni parandused - pealisplaadi parema külje kumerkandil, vasakul küljel, vasakul jalal, vasakul ukse alläärel, esiküljel. Pealisplaadi kumerkandil kasutasin paranduseks pähkli spooni ja paranduse tegin nn triikraudtehnikas. Kapi vasakul

küljel, vasakul jalal ja vasakul uktsel kasutasin parandustöödeks taas tammespooni, esikülje parandustel aga pähklispooni. Lihv vajadusel, liimijälgede eemaldamine.

Fotod 8-9. Kapi vasaku külje spooni parandustööd.

Fotod 10-11. Kapi vasaku külje ja vasaku tagajala spooni parandustööd.

Fotod 12-13. Vasaku ukse alumise ääre spooni parandustööd.

- Puiduparandused - parema ukse hingel, jalal. Lõikasin augu sirgeks ning saagisin sobiva puutükikese, liimisin, lihvisin.
- Kapi lihvimine - ettevalmistus peitsimiseks ja kruntimiseks, vajadusel veel väike lihvikus vaja.

Foto 14. Kapp on spoonitud ja lihvitud, valmis viimistluseks.

Fotod 15. Kapp on spoonitud ja lihvitud, valmis viimistluseks.

- Kapi peitsimine tooniga “tume pähkel”
- Kapi kruntimine värnitsa-tärpentini 1:1 seguga.
- Kapi viimistlemine šellaklakiga, pähklispooniga poleerimine.

Foto 16. Kapp on peitsitud, lakitud ja poleeritud. Peaaegu valmis!

- Uste kinnitamine; hingede, kinnituste ja nuppude puhastamine piiritusega, kinnitamine.
- Vitriini klaaside paigaldamine (tellitud Klaasissepa OÜ-st).
- Viltaldade jalgade alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Kapi pakkimine transpordiks

Foto 17. Funkstiilis vitriinkapike enne restaureerimist...

Foto 18. ... ja sama kapike peale restaureerimist.

Töödel kasutatud tööriistad ja vahendid

Puhastamine	Käsihari, suruõhupüstol, tolmulapp, roheline seebi lahus, puhas vesi
Osandamine (uks eest)	Kruvikeeraja
Vana viimistluse eemaldamine	Kaapleht, lihvpaber + lihvtald
Puiduparandused	Nurgik, nihik, harilik pliiats, universaalsaag, peitel, kummihaamer, Titebond liim, pitskruvid, lihvpaber, maalriteip, viltpehmendused
Spooniparandused	Kase- ja pähkli spoon, joonlaud, paber, pliiats, kipsinuga, maalriteip, Titebond liim, peitel, lihvpaber, triikraud, puidust silumiskiil
Uus viimistlus	Vesipeits, krunt, käsn, šellaklakk, villatampoon, puuvillane lapp, lihvpaber + lihvtald, karukeel, tehniline piiritus

Eseme väärtuste tabel (B. Appelbaumi järgi)

Väärtused	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus			
Esteetiline	+		+
Ajalooline	+		+
Uurimuslik/teaduslik			
Kasutusväärtus	+	+	+
Hariduslik		+	+
Vanuseväärtus			+
Uudsus			
Sentimentaalne		+	+
Rahaline	+		+
Ühismäluline			+
Rariteetsus			

Eneseanalüüs

Kui esmapilgul mulle tundus, et selle kapi restaureerimine on kiire ja lihtne töö, siis pidin kärmelt selles pettuma :). Praktiliselt kõik, mida ma selle kapiga tegema pidin, oli ju minu jaoks uus ja esmakordne tegevus. Juba spooni parandustööd võtsid väga kaua aega, sest tammespoonist on algajal ikka väga keeruline pisikesi detaile ideaalselt välja lõigata. Lõpuks õnnestus. Uus ja huvitav kogemus oli ka šellaklakiga kapi viimistlemine. Ma ei olnud varem lambavilla tampoonist kuulnudki, veel vähem siis seda ise valmis teinud. Ja ei osanud arvata, et lakkida tulebki kümneid ja kümneid kordi, kuid see tasus end ära. Valmis kapp on imeilus

ja see on minu Tallinna kodus leidnud endale sobiva väärrika asukoha. Minu vanaema oleks minu ja minu töö üle kindlasti uhke. :).

Foto 19. Restaureeritud funkstiilis kapike eestvaates.

Fotod 20-21. Vaated funkkapi paremale ja vasakule küljele.

Foto 22. Restaureeritud funkkapi esiosa vaade - spooniparandused keskel ja vasaku ukse kohal pähklispoonis ning vasaku ukse allääres.

Fotod 23-24. Vaated restaureeritud funkkapile - spooniparandused pealisplaadil tammespoonis ja parema külje pealisplaadi kumerkandi tagaserval pähklispoonis.

2. Luterma 3-pulgaga vineerpõhjaga söögilauatool

Üldandmed

Nimetus:	3-pulgaga vineerpõhjaga söögilaua tool
Valmistaja:	Lutheri mööblivabrik/Luterma
Dateering:	1900-ndate algus
Ajastustiil:	juugend
Materjal:	kask, vineer
Viimistlus:	peits
Tehnoloogia:	tehasetoodang
Mõõtmed:	kõrgus 980mm, istumiskõrgus 435mm, laius 416mm, sügavus 415mm
Märgid:	põhja all on sissepressitud ovaalne LUTERMA märk
Omanik:	Talvi Järvi
Juhendaja:	Margus Sildre
Restaureerija:	Talvi Järvi
Tööde algus:	29. jaanuar 2021
Tööde lõpp:	21.mai 2022

Eseme kirjeldus

Restaureeritav ese on vana Eesti uhkus - Luterma 3-pulgaga vineerpõhjaga söögilauatool.

Tegemist ei ole siiski nn rahvatooliga, vaid minu hinnangul on selle tooli näol tegemist millegi haruldasemaga, sest toolil on palju selliseid detaile, mida teistel, paljulevinud Lutheri toolidel ei ole. Nii näiteks on toolil algselt raami all olnud esi- ja tagajalgade vahel sidepuud ning sidepuu ja külgmiste sarjapuude vahel veel vertikaalselt 3 pulka. Sellist varianti olen näinud vaid ühe korra - see oli 1 väga lagunenu tool Tõdva antiigilaos. Samuti ei ole seljatoe ülaosa kumer, vaid kandiline ning vineerist kumer põhjaplaat on kinnitatud liimi ja naeltega alusraami peale, mitte raami sisse nagu üldiselt seda tüüpi toolide puhul tehtud on. Vaieldav on ka, kas vineerist kuumpressitud merekarbi kujutisega tooli põhi on toolil õiget pidi või mitte, sest olen näinud enamus plaate siiski teistpidi kujutisega. Täpset tooli koopiat ega isegi

sarnast tooli ei ole mul vaatamata pikkadele otsingutele õnnestunud leida. Võib-olla ongi siis tegemist haruldusega või on keegi meistrites selle hoopis järgi teinud?

Materjaliks on kask. Tooli kumer põhi on vineerist, millele on sissepressitud merekarbi stiliseeritud kujutis. Põhja all on ovaalne LUTERMA märgis.

Tooli üldkõrgus on 980mm, istumiskõrgus ca 435mm. Istumisosa sügavus 415mm, laius 416mm. Tool on väga kehvast seisust. Raam logiseb, paljud tooli osad on katki või puuduvad üldse ning tool on kaetud aastakümnetepikkuse mustusega. Algne viimistlus on täielikult kulunud.

Fotod 1-4. Tool enne restaureerimist.

Toolsi lugu

Tool jõudis minuni läbi sotsiaalmeedia, kus otsisin oma õpingute alguses endale miskit natuke erilisemat ja keerulisemat restaureerimiseks. Tooli pakkus mulle ehituskooli endine õpilane. Paljude puuduvate osadega oli see mulle väike väljakutse ja ära ma ta ostsingi. Nii et antud tooliga mul emotsionaalne side (vähemalt alguses) puudus, kuid kindlasti leiab tool väärrika koha minu Tallinnas Hiiul vanas, pea 100-aastasest majas asuvas kodus.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on tool restaureerida võimalikult algupärase välimuseni selle edaspidiseks kasutamiseks kodus interjööris.

Eseme seisundi kirjeldus

Tool on väga kehvast seisust, kaetud aastatepikkuse mustusega ning tundub, et algne viimistlus on pea täielikult kulunud.

Toolile on sisse löödud väga palju naelu ning puidukahjurid on seda isukalt söönud.

Toolil puudub täielikult vasak esijalg.

Toolsi raam logiseb ja tappkinnitused, välja arvatud osad seljatoe omad, on kõik lahti ja/või logisevad. Paljud tapid on murdunud või puuduvad üldse. Vasaku külje ja esiosa saride ühendustapi keel on $\frac{3}{4}$ pikkuses murdunud. Täpsema ülevaate tappide seisundist saab alles peale toolsi täielikku osendamist.

Puuduvad mõlemad esi- ja tagajalgade vahelised sidepuud ning ka mõlemal küljel sidepuude ja külgmiste saride vahelised 3 vertikaalset pulka, kokku siis 6 pulka. Sidepuude tapikeeled on jalgade tapipesadesse sisse murdunud. Osad tapipesad on äärtelt purunenud.

Parema esijala tagumisel poolel on pragunemine ning puidust tükike väljas.

Istmeraami esipoole saril on ülemisel äärel kumer tükike väljas.

Seljaosa ülemise osa tagumisel poolel on puudus mingi kahjustus, nagu oleks puidu sisse sööbinud mingi aine.

Vineerist põhjal on esiosa parem nurk murdunud ja vasakul poolel on vineeri kihtidest suurem tükike, äärtelt väiksemaid kilde väljas.

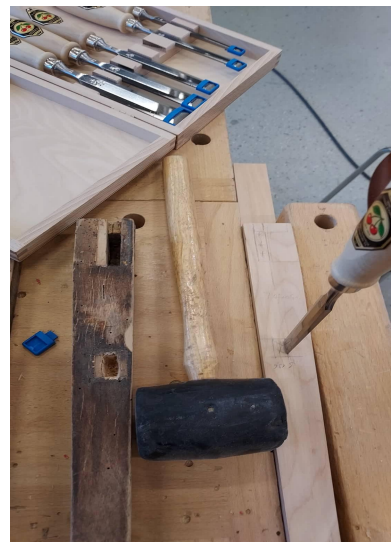
Tööülesannete planeerimine

- Tooli seisundi määramine ja dateerimine
- Tooli puhastamine tolmust, lahtisest mustusest ja võimalikest kahjuritest
- Tooli osandamine - tappide lahtivõtmine ja naelte eemaldamine
- Materjali otsimine - detailideks kask, kasespoon
- Parema jala järgi vasaku jala meisterdamine
- Vasaku külje sari murdunud tapikeele tegemine
- Parema jala parandamine
- Tapipesade puhastamine ja parandamine
- Sidepuude valmistamine
- Saride-sidepuude vaheliste pulkade valmistamine
- Muud võimalikud väiksemad puiduparandused
- Tooli põhja parema nurga ennistamine, puudevate vineeri tükkide asendamine
- Tooli kokkuliimimine
- Panuste-uute osade vanutamine
- Tooli peitsimine
- Toolile lõpliku viimistluse andmine
- Viltpatjade jala alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Pakkimine transpordiks

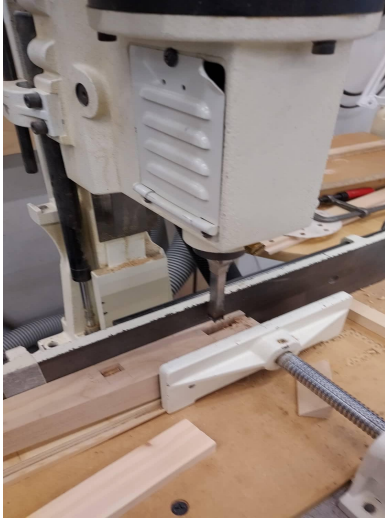
Restaureerimistöõde käik

- Tooli seisundi määramine, pildistamine jooksvalt vastavalt tegevusele.
- Tooli puhastamine tolmust, lahtisest mustusest ja võimalikest kahjuritest - pesu roheline seebi lahusega, veega.
- Kahjustuste hindamine
- Tooli üksikasjalik mõõtmine ja selgitavate joonistuste tegemine, millede järgi oleks võimalik meisterda toolile uus jalg, puudevad sidepuud ning pulgad.

- Tooli osandamine - tappide lahtivõtmine ja naelte eemaldamine. Kõikide detailide märkimine, et oleks võimalik ühtede detailide järgi teised, uued teha ning hiljem oleks võimalik tool õigesti ka kokku panna. Tooli osandamisel selgusid siis tooli lõplikud kahjustused. Paljud tapikeeled ja -pesad on kahjustada saanud. Kõiki ma plommima ei hakka, see tegevus sõltub tapi asukohast. Naeltega oli proovitud tooli nn parandada. Kõikide naelte kättesaamine ei läinud libedalt, paar korda vajasin nende välja löömiseks torni ja juhendaja abi. Kuna tool on vana, siis plaanin jätta ta ehedana, sellisena nagu on, st et ei hakka peitma ei kahjurite jälgi ega naela auke.
- Vana viimistluse eemaldamine. Kuna toolil praktiliselt mingit viimistlust enam peal polegi, siis käin kõik detailid kergelt lihvpaberiga üle ning puhastan vanadest liimijääkidest tapikeeled ja -südamed.
- Materjali otsimine. Vajan tapi parandusteks, vasaku jala, sidepuude ja pulkade jaoks päris korraliku koguse kasepuitu. Toolipõhja parandamiseks vajan paksemat ja õhemat kasespooni. Tooli põhja raamile kinnitamiseks vajan sobivad lihtsaid, vana välimusega mööblinaelu.
- Parema jala järgi vasaku jala meisterdamine. Säilinud parema jala järgi hakkan konstrueerima puuduolevat vasakut jalga. Peegelpildis mõõdan-joonistan-saen. Kõlab lihtsalt, aga nii see päris polnud. Tapipesade kohti võrdlen ja joonistan nii parema jala kui vasaku sari järgi. Peitliga uuristan-peiteldan jalga vajaikud tapipesad, sügavust lisan puuri/tapimasina abil.

Fotod 5-6. Puuduva vasaku esijala valmistamine.

Fotod 7-8. Puuduva vasaku esijala valmistamine.

- Vasaku külje sari murdunud tapikeele tegemine. Jällegi kasutan näidiseks tooli säilinud paremat poolt - paremat küljesari tapikeelt. Selle tapikeele meisterdamine on väga keeruline. Pean sarisse saagima õige suurusega vahe, kuhu siis sisse uputan/liimin puidu, millest tuleb lõplik tapi keel. Tooli liimimisel kasutan Titebond Hide Glue liimi. Kui osa on kuivanud, märgin puidule mõõdud ja hakkan sae ning peitliga tapikeelt meisterdama. Kasutan lõpus ka puiduviili.

Fotod 9-10. Vasaku külje sari murdunud tapikeele taastamine.

Fotod 11-12. Vasaku külje sari murdunud tapikeele taastamine.

- Parema jala parandamine
- Tapipesade puhastamine ja parandamine. Peitliga puhastan need tapipesad, kuhu on tapikeeled sisse murdunud. Korrastan ka teiste tapipesade ääred ja põhjad. Kus vaja, liimin puutükikesi-spoonitükikesi juurde, et kõik pesad oleksid terved ja õiges-vajalikus mõõdus..
- Sidepuude valmistamine. Sellest sai tooli restaureerimine kõige raskem töö. Kuna ühtegi säilinud sidepuud ega isegi nende jupikest polnud, siis pidin joonistuste ja mõõtude järgi hakkama neid konstrueerima. Pitskruvidega panin kokku mõlemad küljed, kasutasin mõõtmeid, jooniseid ja tooli jalgadel olevad jälgi vanadest tappide asukohtadest. Jalgadel olevate jälgede järgi sain kätte sidepuu paksuse-laiuse, see oli 25x20mm. Sain kätte ka tapikeele paksused igal jalal. Pikkuse arvestasin enne tooli osadeks võtmist ära märgitud mõõtude järgi + tapikeele osa + väike varu. Saagisin kasepuidust 25x20mm pikema klotsi, millest siis saagisin ettenägelikult 4 sobivas pikkuses klotsi ehk tulevast sidepuud. Aga raskeim töö oli alles ees :). Vaja oli leida sidepuude otste õiged kalded, et tool oleks võimalik ka kokku panna. Kokkupandud külgi, nurklauda, joonlauda, nihikut kasutades märkisin ära tooli jalgade järgi õige sidepuu pikkuse ja servade kalded. Küljesaride tapikeelte järgi märkisin ära sidepuude tapikeelte kujud. Ja siis saagisin ja peiteldasin, et tapid valmis saada. Esimesel paaril 1 sidepuu oli peaaegu õiges mõõdus ja kaldes, teisel aga oli mitmeid erinevusi jala

kujuga võrreldes. Teine katse - asi õnnestus. Proovimisel läksid mõlemad küljed kenasti koos värskete sidepuudega kokku.

Fotod 13-16. Puudevate sidepuude valmistamine.

- Saride-sidepuude vaheliste pulkade valmistamine. Pulkade laiuse sain küljesaride alumisel poolel olevate aukude järgi, so 20x8mm. Paarist pikemast antud mõõtu pulgast saagisin välja 110mm pikkused 6 pulka. Sidepuule pulkade jaoks aukude õigete asukohtade märkimiseks panin taas pitskruvidega tooli küljed koos sidepuudega kokku ja asetasin pulga mõõtu veidi lühemad pulgad sarides olevatesse aukudesse. Pulgad langeid sirgelt alla ja sain nii ära märkida nende jaoks sidepuul vajaliku augud. Augud tegin peitliga.

- Muud võimalikud väiksemad puiduparandused
- Põhja parema nurga ennistamine, puuduvate vineeri tükide asendamine. Parema nurga ülesehitamiseks võtan eeskujuks vasakpoolse nurga. Lõikan katkise nurga sirgemaks ja hakkan kiht-kihi haaval erineva paksuse ja kujuga spoonitükke üksteise peale liimima. Sama teen vasakul pool suurema puuduoleva vineeritüki kohal. Kuivanud parandused lihvin ja lõikan ääred põhja raamiga ühtlaseks. Konsulterimisel juhendaja otsustame, et pisemaid, äärtes asuvaid killukesi lappima ei hakkagi. Enamus neist asuvad ka põhja all.

Fotod 17-18. Restaureerimata tooli parem esinurk - tapp lahti ja tapikeel murdunud, tooli põhja parem esinurk murdunud. Teisel pildil on näha lisaks murdunud paremale nurgale ka murdunud vineeri tükid vasakul poolel.

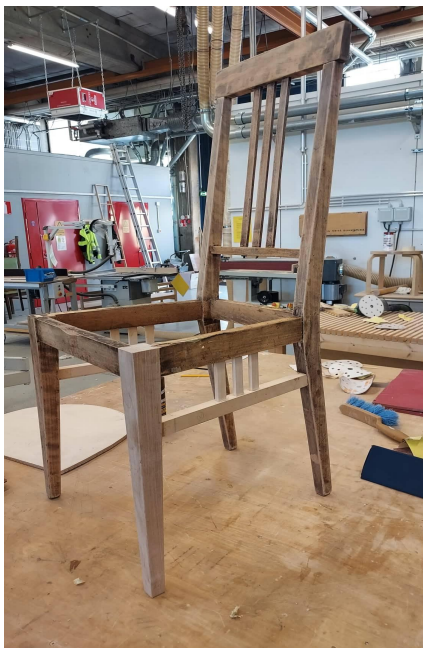

Fotod 19-22. Tooli põhja parema murdunud nurga parandamine.

- Tooli kokkuliimimine. Alustan seljatoest. Seejärel küljed. Kuna külgedel on palju lisadetaile, tulebki tool tegelikkuses pea korruga kokku liimida ja pitskruvidega kinnitada. Selleks vajasin abikäsi. Kõik detailid läksid kenasti juba esimese korruga kokku ning ka uus jalg oli täiesti õige pikkusega. Kuivanud tool on tugev ja stabiilne, ei kõigu, ei nagise.

Fotod 23-24. Ülemisel pildil osandatud tool enne restaureerimist.
Alumisel pildil kõik tooli lisad, ka parandatud ja juurde tehtud, enne tooli kokku panemist.

Fotod 25-26. Tool on uuesti kokku liimitud.

- Uute osade vanutamine
- Tooli peitsimine. Kuna toolil puudus originaal viimistlus, siis võin vaid oletada, mis värvi see olla võis. Samas - kuna tool tuleb minu koju, peab selle tooni ka minu elamises muu sisustus-mööbliga sobima. Otsustan tooni “hele pähkel” kasuks.

Fotod 27-28. Vasakul pildil on vanutatud tool, paremal pildil juba peitsitud tool.

- Toolile lõpliku viimistluse andmine. Valida on kas õli, vaha või lakk. Otsustan linaõlivärnitsa kasuks. Ja ei kahetse - toon on imeline ja puidusüü kenasti esile tulnud. Tooli värvi toon läks ka tumedamaks.
- Põhjale naelte löömine
- Viltpatjade jala alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Pakkimine transpordiks

Fotod 29-30. Vana Luterma tool enne restaureerimist ja peale restaureerimist.

Töödel kasutatud tööriistad ja vahendid

Puhastamine, osandamine, viimistluse eemaldamine	Käsihari, niiske svamm, kaapleht, kummivasar, naelatangid, torni komplekt, näpitsad
Uute detailide valmistamine	Universaalsaag, lintsaag, jaapani saag, pitskruvid, viltpehmendused, joonlaud,, lihvpaperid erineva karedusega, peitel, tapipuur, kummihaamer, harilik pliats, maalriteip, kasepuut
Puidu-, spooni- ja vineeri parandused	Universaalsaag, lintsaag, jaapani saag, korgipuur, metallipuur, akutrell, pitskruvid, viltpehmendused, tugev sile mööbliplaat, joonlaud, Titebond liim, lihvpaperid erineva karedusega, peitel, kummihaamer, harilik pliats, maalriteip, kasepuut, kasespoon
Tools kokkupanemine	Titebond liim, pitskruvid, klotsid-mööbliplaadid, viltpehmendused, kummihaamer, haamer, naelad
Uus viimistlus	Keemiline vanutaja, svamm, peits, peenike pintsel, linaõlivärnits, puuvillane lapp,

	naelad
--	--------

Eseme väärtuste tabel (B. Appelbaumi järgi)

Väärtused	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	+		+
Esteetiline	+		+
Ajalooline	+	+	+
Uurimuslik/teaduslik		+	+
Kasutusväärtus	+		+
Hariduslik		+	+
Vanuseväärtus		+	+
Uudsus	+		
Sentimentaalne			+
Rahaline	+		+
Ühismäluline		+	+
Rariteetsus	+		+

Eneseanalüüs

Selle tooli restaureerimine kestis kordades rohkem kui oskasin arvata. Protsess ise ei olnudki raske, kuid aeg läks kaduma alguses koroonapiirangute ja tundide vähendamise tõttu, siis tulid juba teised projektid (polstriõpe, õmblemine ja lõpuks 6 nädalat välispraktikat Itaalias) peale ja nii see venis. Kui aga lõpuks aeg peale surus ja asja ette võtsin, sain tooli 3-4 päevaga tehtud. Raskeim osa oli muidugi sidepuude valmistamine, sest ette ei olnud võtta mingisugust näidist ja kuna tooli osandamisest oli hulk aega möödas, siis ei mäletanud ma täpselt tooli kuju ega ka taibanud uuesti pilte vaadata... Nii need veidi valed kalded ja möödud tulid. Samas tuli ühe detaili mitu korda tegemine mulle ainult kasuks - õppisin oma

vigadest, proovisin teisi ja õnnestus ning harjutasin ka peitliga töötamist. Ja tool on ju imekena! Nüüd on mul veel ülesanne ikkagi välja selgitada, mis tool see täpselt siis on.

Fotod 31-32. Vana Luterma tool on jõudnud koju...

Fotod 33-34. Restaureeritud tooli vineerist põhjaplaat pealtvaates ja altvaates.

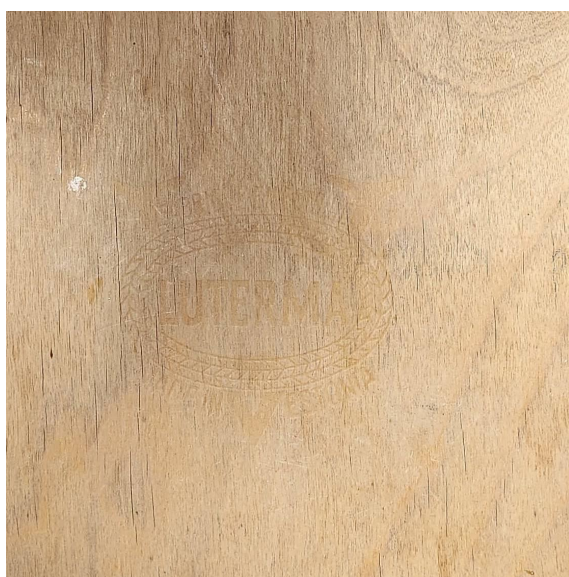

Foto 35. Luterma märk tooli põhja keskel.

Fotod 36-37. Restaureeritud Luterma tooli vaated vasakult ja paremalt küljelt.

Fotod 38-41. Restaureeritud Luterma tooli vaated.

3. Soome päritolu kirjutuslauatool/puhketool

Üldandmed

Nimetus:	kirjutuslauatool/puhketool
Valmistaja/päritolu:	Soome, väidetavalt on disainitud Soome arhitekt Eliel Saarineni poolt
Dateering:	19. sajandi lõpp - 20. sajandi algus
Ajastustiil:	rokoko?
Materjal:	kask, kasespoon, vineer
Viimistlus:	linaõlivärv
Tehnoloogia:	tehasetoodang
Mõõtmed:	kõrgus 780mm, istumiskõrgus 450mm, laius 620mm, sügavus 580mm
Märgid:	puuduvad
Omanik:	Talvi Järvi
Juhendaja:	Margus Sildre
Restaureerija:	Talvi Järvi
Tööde algus:	23. september 2021
Tööde lõpp:	22. mai 2022

Eseme kirjeldus

Tool on kaarja seljatoega ja selliste käsitugedega, mis meenutavad juugendstiili; kaardus esijalad on aga rokokoostiili mõjutus. Väidetavalt on tegemist disainooliga, tema viimistlus - (linaõli)värv - aga viitab rohkem laiatarbekaubale, kuna seda on lihtne uuesti üle värvida. Tegemist võib olla nii kirjutuslauatooliga kui ka puhketooliga.

Tool on kehvast seisukorras. Tooli on mitmeid kordi värvitud, heleroheline-münt värv on kohati koorunud ja selle alt on valget-beežikat värvi. Kaardus seljatugi on kokkuliimitud eraldi kihtidest ning need on kohati üksteisest lahti tulnud. Esijalad logisevad kõvasti, neid on parandatud metallplaatidega. Samuti logisevad tagajalad.

Toolil on lahtine poolringi kujuline kõvapolstriga ja tumepunase vakstu-taolise kangaga kaetud istumisosa. Raamil on spoon lahti ja mitmeid pragusid.

Toolil mõõdud on kõrgus 780mm, istumiskõrgus 450mm, laius 620mm, sügavus 580mm.

Materjaliks on kask.

Fotod 1-3. Restaureerimata kirjutuslauatool eest, tagant ja poolkülgsvaates.

Tools lugu

Ostsin tooli eraisikult Helsingist. Tal oli selliseid toole kokku 3 ja peale mõningast mõtlemist ostsin kõik 3 ka ära. Praeguseks on teised 2 tooli edasi müüdnud minu kursusekaaslastele ja need on samuti restaureeritud.

Müüja väitel on tooli disaininud Soome arhitekt Eliel Saarinen. Täpsustamaks tooli päritolu pöördus 1 uus tooli omanik Soome Rahvusmuuseumi ning sai sealt asjatundjalt vastuseks, et tool oma tüübilt asetub küll Eliel Saarineni karjääri algusesse, kuid kahjuks ei meenu, et ta oleks E. Saarineni loomingus sarnast tooli näinud. Soome Disainimuuseumi vastusest aga selgus, et nendel on väga vähe infot E. Saarineni disainitud mööbli kohta ning muuseumi kogus olevate väheste piltide ja esemete hulgast sarnast tooli ei leidu. Paraku ei saadud ka kogudest muid mööblitööstuse materjale kontrollida, sest muuseumi kogumisruume renoveeritakse ja materjalid on kaitseks pakitud.

Ise oma otsingutel olen E. Saarineni loomingus sarnaste joontega, kuid sirgete esijalgadega, tooli näinud. Samuti olen 2 korral Soomes eraisikutel näinud müügis sarnast tooli, kuid ka nendel toolidel olid esijalad sirged. 1 tooli omanikest mainis samuti Eliel Saarineni. Nii et, ei

teagi... Võib-olla ongi need 3 Eliel Saarineni haruldasemad toolid, väga väärtuslikud ja peaksin kahetsema, et teised 2 ära müüsin? Või siis mitte? Aga on kuidas on, vähemalt 1 restaureeritud tool leiab endale uue koha minu magamistoas just puhketoolina.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on tool restaureerida võimalikult algupärase välimuseni selle edaspidiseks kasutamiseks kodus interjööris.

Eseme seisundi kirjeldus

Tool on kehvast seisukorras. Heleroheline värv on mitmes kohas maha koorunud, praguline. Esialgne värv on kas kollakas, beežikas või valge.

Liimpuidust/erinevatest kihtidest kokku liimitud seljatoel on kihtide vahel nii vertikaalseid kui ka horisontaalseid pragusid. 1 koht on seljatoes teistest kihtidest väljapoole liikunud.

Tagumised jalad on raamist lahti, sarjadel on murdunud tükikesed kinnituskoha kõrvalt.

Esijalgade tapid, millega need on kinnitatud raami külge, on murdunud ning on osa jala tagumisest kaarestki kaasa võtnud. Jalad logisevad.

Esijalgadel on palju puidu purunemisi/pragusid.. Jalad on raami külge kinnitatud metallplaatidega, mis on süvendatud ca 4-5mm sügavusele jala puitu.

Toolis on palju kinnitamiseks kasutatud kruvisid ja metallplaate.

Istmeraamil ühenduskohad lahti, spoon lahti. Äärel, millele toetub põhi, on mitmeid puidu-murdumisi.

Põhja vineerist plaat on murdunud.

Vasakul käsitoel on puidu kahjustus, nagu põletus ning paremal käsitoel on serval kumer puidukahjustus.

Tööülesannete planeerimine

- Toolide seisundi määramine ja dateerimine
- Toolide puhastamine ja vana viimistluse eemaldamine
- Tooli osandamine

- Materjali planeerimine ja otsimine. Uus viimistlus - linaõlivärv. Uus kõvapolster - uus vineerist põhi, kotiriie, vatiin, merihein, mitkal, kattedekangas. Kasepuit ja spoon parandustöödeks.
- Puiduparandustööd - uued tapikeeled, pragude likvideerimised, jalgade-käsitugede puiduparandused, sarjal spooni liimimine, seljatoe liimimine, vahede täitmine spooni ja pahtliga jmt.
- Tooli liimita kokkupanek ja vajadusel korrigeerimine
- Tooli kokkupanemine
- Tooli ettevalmistus uueks viimistluseks
- Tooli värvimine
- Põhjalt vana polstri eemaldamine
- Polstritööd - uue põhjaplaadi lõikamine ja uuele põhjale kõvapolstri paigaldamine
- Toolile lõpliku viimistluse andmine
- Viltpatjade jalgade alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Pakkimine transpordiks

Restaureerimistööde käik

- Toolide puhastamine ja vana viimistluse eemaldamine

Vana värvi eemaldan kuumapuhuri ja kaabitsaga ning kaaplehega. Puhastatud tool on naturaalpuidu värvi. Lisapuhastus ja vajadusel kerge lihvimine.

- Tooli osandamine ja kahjude hindamine

Kuna tooli seljatugi omavahel ja seljatugi-raam omavahel on korralikult kinnitatud, siis ei hakkama ma neid osadeks lahti võtma. Võtan tooli raami küljest lahti kõik neli jalga ja hindan kahjusid. Kõigil neljal jalal on suuremal-väiksemal määral vaja parandusi teha. Raamil on tagajalgade ühenduskohtades puit murdunud, tagaosal ulatuslikult spoon lahti.

Fotod 4-5. Tooli esijalad on kinnitatud raami külge kruvide ja metallplaatidega. Jalgadel on palju murdumisi. Murdunud tapikeel on kinnitatud raami külge väikeste naeltega.

Foto 6. Raami ja tagajalgade kinnituskohtades on raamis puidu murdumised. Raami spoon on lahti.

Foto 7. Osandatud tooli jalad koos kahjustustega. Tagajalad koos raami tükidega.

Foto 8. Tooli raam. Tagajalad on võtnud kaasa tükikesed raamist.

Foto 9. Tooli raami kahjustused istumisplaadi all.

- Puiduparandustööd

Seljatoel on liimitud puitosade mitmeid suuremaid ja väiksemaid, nii vertikaalseid kui ka horisontaalseid vahesid. Täidan need spooni ja Comelegno Novecento puidupahtliga. Seljaosa toel on keskmisel liimpuidu kihil osa väändunud. Osa on selja poolt muust väljaspool, siseosal aga muust osast seespool. Liimin Titebond Hide Glue liimiga sinna sobivas mõõdus paksu spooni, lihvin.

Foto 10. Restaureerimata tooli seljatugi on täis pragusid, 1 kiht on vajunud tahapoole.

Foto 11. Parandatud tooli seljatugi ja raam.

Käsitagedel olnud kahjustused õnnestub eemaldada lihvimisega.

Raamil olevad ja istumisosal/plaadi all olevad vahed-praad täidan spooni ja pahtliga.

Raami lahtise spooni liimin kinni alles siis, kui olen toolile paigaldanud tagasi kõik jalad.

Plommin raamis tagajalgade kohtadel olevad puidu augud ja puhastan tagumised jalad liigsest puidust.

Esijalgadel tuleb täita metallplaatide eemaldamisest jäänud süvendid. Selleks liimin nendele kohtadele sobivad mõõdus paksu spooni tükid, tasandan. Jalgadel ja raamil suurtest kruvidest jäänud augud täidan liimi ja puutikuga.

Vasak esijala pragu tapikeele juures õnnestub parandada liimides.

Paremale jalale tuleb aga valmistada ees tapikeel. Joonistan šablooni vana tapi ja vasaku jala tapikeele järgi. Saenintsaega kasepuidust tüki, mille liimin Titebondi liimi kasutades toolijala otsa. Pressiks kasutan pitskruve ja rakist mille olin eelnevalt valmistanud. Lintsaagi kasutades lõikan välja tapikeele. Lihvin lihvimismasina ja -paberiga.

Foto 12. Esijalgade puiduparandused, sh parema jala uus tapikeel, tööjärgus.

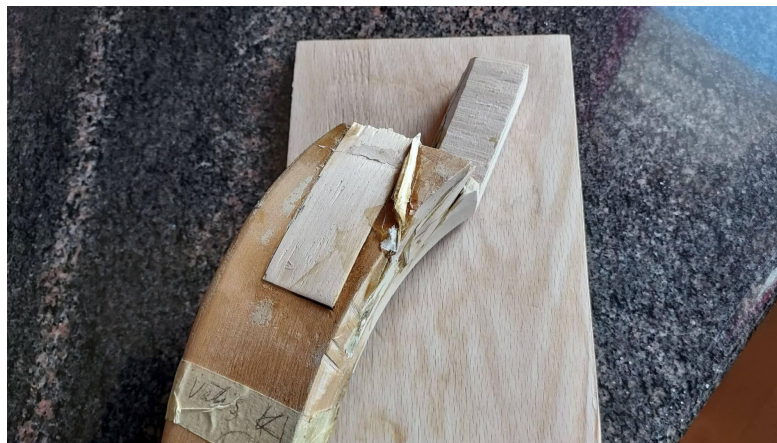

Foto 12. Parema esijala puiduparandustööd käimas.

- Tooli kokkupanek

Esmane nn kuiv tooli kokkupanek. Kuna seljatugi oli raamist eraldamata, siis tuli mul raamile liimida vaid jalad. Valmistatud parema jala tapikeelt tuleb veel perfektse sobivuse jaoks lihvida. Teine katse ja asi õnnestub. Liimin tooli kokku. Peale kuivamist liimin kokku ka raami lahtise spooni.

- Tooli ettevalmistus uueks viimistluseks. Väikesed pahtliparandused ja lihvimine lihvpaberitega nr 120, 180 ja 240.
- Tooli värvimine

Värvisin tooli Uula linaõlivärviga, kasutasin tooni Kaste. Värvimiseks kasutasin ümarpintslit. Kõigepealt kandsin toolile 1:5 värvi-tärpentiini vahekorras krundi ja lasin toolil kuivada 3 ööpäeva. Seejärel kandsin peale teise kihi värvi. Tool sai kaunis.

- Põhjalt vana polstri eemaldamine

Tumepunane vakstutaoline kate on kinnitatud vineerpõhjale naeltega. Katte all on hall vati kiht. Vineerpõhi on murdunud ning tuleb asendada.

- Polstritööd - uus kõvapolster põhjale

Vana vineerist põhja järgi joonistan uuele vineerile uue põhja jäljendi. Saen välja, freesiga freesin põhja äärtesse vajaliku 10mm laiuse ja 7mm sügavuse ääre. Proovin põhja sobivust tooliraamile, korrigeerin serva.

Kinnitan vineerile klambritega kotiriide, millele õmblen meriheina jaoks tihiniidid. Täidan põhja meriheinaga, katan ja tasandan halli vatiga. Silun, pingutan peale mitkali. Kinnitan klambritega. Lõpuks kinnitan klambritega põhjale katteriide. Tool on valmis!

Fotod 13-14. Tooli istmeplaadi vana polster - altvaade ja sisu.

Fotod 15-16. Tooli uue polstri osa valmistamine.

- Viltpatjade jalgade alla kleepimine
- Pakkimine transpordiks

Fotod 17-18. Tool enne restaureerimist ja peale restaureerimist.

Töödel kasutatud tööriistad ja vahendid

Puhastamine, polstri ja viimistluse eemaldamine	Käsihari, niiske svamm, naelatangid, näpitsad, käärid, lihvpaber, lihvimistald, kuumafoon, kaabits, kaapeleht
Puiduparandused	Universaalsaag, lintsaag, jaapani saag, harilik pliiats, joonlaud, paber, puidunoad, erinevad peitlid, lihvpaberid, pitskruvid, viltpehmendused, Titebond Liqueed Hide Glue liim, maalriteip, kasepuut, kasespoon, puidupahtel
Uus viimistlus	Linaõlivärvi-värnitsa baasil krunt, svamm, linaõlivärv Ulea toon Kaste, ümarpintsel
Polstri valmistamine	Vineer, harilik pliiats, joonlaud, lintsaag, frees, lihvimismasin, suruõhu klammerdaja + klambrid, polstri haamer, kotiriie, sidumisnöör, merihein, hall vatt, mitkal, nõöpnõelad, kangakäärid, kriit, kattedekangas

Eseme väärtuste tabel (B. Appelbaumi järgi)

Väärtused	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus			
Esteetiline			+
Ajalooline			+
Uurimuslik/teaduslik		+	+
Kasutusväärtus	+		+
Hariduslik			
Vanuseväärtus		+	+
Uudsus	+		
Sentimentaalne			

Rahaline	+		+
Ühismäluline			
Rariteetsus			

Eneseanalüüs

Selle tooli restaureerimine oli mitmest küljest huvitav ja õpetlik, Taas oli palju sellist tegevust, mida ma ei olnud enne teinud - näiteks värvi eemaldamine kuumaõhupüstoliga, kumerale jalale sellise suure ja teistsuguse kujuga tapikeele valmistamine, linaõlivärviga värvimine. Kuna tooli oli igasuguste võimalike variantidega parandada proovitud, siis oli pärast kõikide nn abivahendite eemaldamist puit täis erinevas suuruses auke ja süvendeid, mille likvideerimine oli väga aega ja täpsust nõudev tegevus. Jällegi hea kogemus!

Fotod 19-20. Restaureeritud tooli vaated eest ja tagant.

Fotod 21-22. Restaureeritud tooli vaated külgedelt.

4. Rokokoostiilis kõvapolstriga pingike

Üldandmed

Nimetus:	rokokoostiilis kõvapolstriga pingike
Valmistaja/päritolu:	Soome
Dateering:	1939
Ajastustiil:	rokokoo
Materjal:	kask, vineer
Viimistlus:	peits, šellak
Tehnoloogia:	tehasetoodang
Mõõtmed:	kõrgus 490mm, laius 530mm, sügavus 40mm
Märgid:	puuduvad, kuid toolide polstri alla on kirjutatud pliiatsiga Huonekalutuonti 1939
Omanik:	Talvi Järvi
Juhendajad:	Margus Sildre
Restaureerija:	Talvi Järvi
Tööde algus:	30. aprill 2022
Tööde lõpp:	30. mai 2022

Eseme kirjeldus

Restaureeritavaks esemeks on rokokoostiilis kõvapolstriga pingike. Eraldi põhjal vanaroosat tooni kangaga kaetud polstri osa käib istumisosa raamist lahti. Polstri põhi kinnitub tooli raami külge 2 tüübliga. Katteriidel on suur tume plekk.

Kaunilt kaarjad jalad ning raam on peitsitud pähkli tooni ning on kaetud šellakiga.

Mõõdud kõrgus 490mm, laius 530mm, sügavus 400mm, materjaliks kask. Heas korras.

Fotod 1-3. Pink enne restaureerimist eest, pealt ja külgsvaates.

Pingikese lugu

Ostsin selle pingikese ja samast sarjast 2 polsterdatud seljatoe ja istumisosaga tooli ühe eraisiku käest Soomest Hyvinkäältä juba paar aastat tagasi. Müüja oli selle komplekti kümneid aastaid tagasi ise ostnud kuskilt antiigiärist ega osanud midagi nende päritolu kohta täpsemalt öelda. Mind võlus just selle komplekti juures toolide välimus ning pingike oli lihtsalt boonuseks. Kuidagi jäi aga see komplekt panipaika oma aega ootama.

Kuu aega tagasi hakkas aga mu tütar enda kodus magamistoas remonti tegema ja uuris, kas ma leiaksin talle sinna ühe sobiva pingikese. Meenus see komplekt ja pakkusin pingi välja. Tütrele sobis ning jättis ülejäänud minu hooleks. Enne kooli lõpetamist jõudsingi pingi restaureerimisega valmis.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on pink restaureerida võimalikult algupärase välimuseni selle edaspidiseks kasutamiseks koduses interjööris. Kanga valikul saab otsustavaks sobiv stiil, kuid ka uue omaniku soov ja vajadus ehk tema magamistoas olevad kangad ja värvid.

Eseme seisundi kirjeldus.

Pingike on iga arvestades heas seisukorras.

Raamil logiseb 1 kinnitustapp. Ühel jalal on praoke, võib-olla puu kuivamisest. Teisel jalal on siseküljel puidul mingi kahjustus - peits ja lakk on maas, kohati kaetud valget-rohekat värvi ainega. Raamil-jalgadel esineb eale kohaseid elust tulenevaid kriime, mõlgikesi jne. Viimistlus on heas korras.

Polster vajab vahetust. Kangas on küll terve, kuid kulunud ja määrdunud, keskel suur tume plekk. Täidis veidi vajunud.

Tööülesannete planeerimine

- Pingi seisundi määramine ja dateerimine
- Pingi puhastamine ja vana polstri eemaldamine
- Materjali planeerimine ja otsimine. Uus polster - kotiriie, vatiin, merihein, mitkal, nõör, katted kangas. Viimistlusvahendid.
- Pingi raami korrastus - vana viimistluse eemaldamine
- Puiduparandustööd
- Raami ettevalmistus uueks viimistluseks
- Raami lakkimine šellakiga
- Polstritööd - uus kõvapolster põhjale
- Toolile lõpliku viimistluse andmine
- Viltpatjade jalgade alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Pakkimine transpordiks

Restaureerimistöde käik

- Pingi puhastamine

Kuna viimistlus on heas seisus, siis otsustan proovida ainult raami-jalgade puhastust. Selleks töötlen pinki puhastusvahendiga. See toimib. Mustus on kadunud, värv erksam ja puidu vana paatina kaunilt näha.

- Vana polstri eemaldamine

Vana katterii on kinnitud vineerpõhjale naeltega. Selle all on paksem vatikiht. Huvitav on põhja ehitus - see on kõrgemal raamil, nurgast tappkinnitusega ning raami keskele on naeltega löödud nn kõrgendusosa. Polstri all põhjal on tehtud värviproov, keskel on hariliku pliiaitsiga kirjutatud *20 kpl* ehk 20 tükki. Samal põhjal on hariliku pliiaitsiga kirjutatud soome keeles *Huonekalutuonti 1939* - ehk eesti keeles "mööbli import 1939". Pingi vanus on nüüd teada, kuid kas on siis hoopis tegemist Soome imporditud, mitte Soomes valmistatud mööbliga? Kuid miks on siis märged soomekeelsed? Soomlasest valmistaja-importija? Või imporditi ainult mööbli osasid? Sama polstri põhja teisel pool, ehk siis pingi all nähtaval on hariliku pliiaitsiga kirjutatud lõpuni mitte loetav sõna *Rahiistuini*.... ehk siis *rahi* - pink, *istuin*

- iste. Võib-olla on siis märgede tehtud selle kohta, et see märgitud osa on on pingi istumisosa, põhi. Kuna põhjal on mitu rivi naelauke, siis ilmselt on ka varem katteriiet vahetatud ning hetkel peal oleva kanga näol ei ole tegemist originaal kangaga.

Foto 4. Polstri põhi.

Foto 5. Polstri all värviproovi all kiri *Huonekalutuonti 1939*.

Foto 6. Polstri põhja all kiri *Rahistuini....*

Foto 7. Pingi vana polstri eemaldamine.

- Uue polstri valmistamine

Vineerist valmistatud põhi on puhas ja terve, lõõn põhjas kinni mõned logisevad naelad ning mõne koha kinnitan veel klambriga. Kinnitan põhjale klambritega kotiriide, õmblen tihiniidid ja lisan meriheina. Tasandan, lisan vatikihi, mille peale pingutan mitkali. Tasanda, pingutan, kinnitan.. Mitkali peale klammerdan uue, värsket omaniku magamistuppa sobiva hõbedase tooniga uhke katteriide. Polster on uhke!

- Puiduparandustööd

Raamil logiseb 1 nurga kinnitustapp. Avan selle ja liimin uuesti Titebond Genuine Hide Glue pruuni liimiga.

Uurin, kas on võimalik liimida ühel jalal praokest, mis võib olla tekkinud puu kuivamisest. Jalg ise on tugev. Otsustan, et täidan-peidan seda veidi vahaga, lahti kangutama ja liimima ei hakka.

Teisel jalal siseküljel olevat kahjustust püüan algul ettevaatlikult maha lihvida. Ei õnnestu. Siis kaabin õrnalt kaaplehega, toimib. Toonisin pähkli tooni peitsiga, viimistlen puidu pliiaitsiga. Muid väiksemaid kriime-mõlke ma likvideerima ei hakka - see kõik käib ainult vana asja juurde.

Fotod 8-9. Kahjustusega jalg enne ja pärast restaureerimist.
Foto 10. Praoga jalg enne parandamist/vahaga täitmist.

- Raami lakkimine šellakiga (õrn kiht)
- Toolile lõpliku viimistluse andmine, polstri osa paigaldamine
- Viltpatjade jalgade alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Pakkimine transpordiks

Foto 11. Pingike enne restaureerimist...

Foto 12. ...ja peale restaureerimist.

Töodel kasutatud tööriistad ja vahendid

Puhastamine, polstri eemaldamine	Svamm, spetsiaalne puhastussegu, puuvillane lapp, naelatangid, näpitsad
----------------------------------	---

Puiduparandused	lihvpaberid, pitskruvid, viltpehmenused, Titebond Liqueed Hide Glue liim, peit, puidupliats
Uus viimistlus	tampoon, šellak, piiritusesegu
Polstri valmistamine	klammerdaja + klambrid, polstri haamer, kotiriie, nõör, merihein, hall vatt, mitkal, nõõpnõelad, kangakäärid, kriit, kattekangas

Eseme väärtuste tabel (B. Appelbaumi järgi)

Väärtused	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus			+
Esteetiline			+
Ajalooline			+
Uurimuslik/teaduslik			+
Kasutusväärtus	+		+
Hariduslik			
Vanuseväärtus		+	+
Uudsus			
Sentimentaalne			
Rahaline	+		+
Ühismäluline			
Rariteetsus			

Eneseanalüüs

Pean ütlema, et vahelduseks oli väga hea restaureerida eset, kus tööd oli vähe. :). Pigem värskendus. Praktiliselt ainult puhastusvahendiga sai raam korda ja polstri vahetus pani I-le täpi peale. Pingike on nüüd puhas ja kena, samas on näha, et tegemist ikkagi vana väärika pingiga.

Fotod 13-15. Restaureeritud rokokoostilis pingikese vaated eest, küljelt ja poolküljelt.

Fotod 16-17. Restaureeritud rokokoostilis pingi vaated pealt ja alt.

5. Biidermeieri vedrupolstriga söögilauatoolid, 2 tk DIPLOMITÖÖ

Üldandmed

Nimetus:	Biidermeier stiilis kandiga vedrupolstriga söögilauatoolid, 2 tk
Valmistaja/päritolu:	VB Hurmeranta, Turu Soome?
Dateering:	19. sajandi lõpp - 20. sajandi algus
Ajastustiil:	biidermeier
Materjal:	tamm, kask, mänd
Viimistlus:	peits, šellak
Tehnoloogia:	väiketööndlus, meistrimees ise tootnud
Mõõtmed:	kõrgus 870mm, istumiskõrgus 400mm, laius 450mm, sügavus 420mm
Märgid:	puuduvad, kuid toolide seljatoele polstri alla on kirjutatud pliiatsiga Turku VB Hurmeranta Aurinkokatu 6 Kyrö
Omanik:	Talvi Järvi
Juhendajad:	Margus Sildre, Eha Vacht
Restaureerija:	Talvi Järvi
Tööde algus:	10. september 2021
Tööde lõpp:	20. mai 2022

Esemete kirjeldus

Restaureeritavad esemed on Soome päritolu biidermeieri stiilis 2 söögilauatooli - kaunid kaarjad jalad ja seljatugi, seljaosal kõvapolster, põhjal vedrudega pehme polster.

Toolid on esmapilgul vaadates rahuldavas seisukorras, sest neile on eelmise omaniku poolt kaubandusliku välimuse tekitamiseks klammerdatud vana katkise polstri peale nn uus kattekangas - tavaline puuvillane triibuline riie. Läbi kanga on aga näha ja tunda, et vedrud on väsinud; vedrude sidumisnöörid on katki ning vedrud punnitavad välja nii ülevalt kui ka alt.

Toolide raamid on terved ja tugevad, toolid ei kõigu, tapid on kinni. Siin-seal esineb erinevaid täkkeid, kriime-kraame, puudub või osaliselt puuduvad mõlemal toolil ilunikerdused.

Toolsi viimistlus on tume tamm/pähkel + lakk. Viimistlus on enim kulunud nurkades ja jalgade otstes, üldiselt aga on lakikiht sellises seisus, et see vajab uuendamist.

Materjaliks on tamm, kask ja mänd. Tammest on toolide jalad ja osaliselt raam, raami siseosas on kasutatud kaske ja mändi.

Toolide kõrgus on 870mm, istumiskõrgus 400mm, laius 450mm, sügavus 420mm.

Fotod 1-2. Toolid enne restaureerimist. Esimene pilt nn uue puuvillasest riidest kattega, teine pilt originaal kattega, mis tuli sellisena välja nn uue katte alt.

Fotod 3-4. Toolide põhjad enne restaureerimist.

Toolide lugu

Toolid leidsin 2021. aasta augustis Soomest Järvenpääal asuvast antiigiärist. Toole oligi müügil ainult 2. Tegelikult ostsin need oma kursuseõele. Mingil hetkel müüs tema aga need toolid edasi teisele kursuseõele. Eelmisel sügisel, kui koolis hakkas polstri moodul, sain juba esimesel päeval oma proovitööga valmis ning olin ootamatult olukorras, et mul polegi 2 päeva midagi teha, sest minu pehme polstri töö oli jäänud minu Soome koju (ei osanud arvestada, et lõpetan eelmise töö nii ruttu :)). Siis meenusid mulle need toolid ja küsisin teise kursuseõe käest, et kas tal on need toolid veel alles. Olid, ja selgus, et ta polegi neist väga huvitatud ning müüb mulle need rõõmuga tagasi. Aasta ärinaine - müün ja ostan tagasi! Aga hästi tegin, sest toolid on nüüd nii kenad, et mul on plaan restaureerida sama katteriidega veel 2 + 2 biidermeieri tooli ja vahetan oma praegused toolid kodus nende vastu välja.

Aga toolide päritolu juurde tagasi. Seljatoe polstri eemaldamisel leidsin mõlemalt toolilt kirja - Turku VB Hurmeranta Aurinkokatu 6 Kyrö. Ilmselgelt on need toolide valmistaja kontaktid. Otsingud nende märksõnadega ei viinud mind kuskile. Selge oli vaid see, et toolid on pärit Soomest Turu linnast ja ilmselt kellegi kohaliku mööblimeistri poolt valmistatud.

Vana mööblit ostes tunnen ma alati huvi ka selle eseme loo vastu. Nii oli ka seekord. Uurisin poest, kas nad teavad midagi toolide päritolust - tol hetkel ei teadnud ma ju veel miskit ka

seljatoe kirjast. Poe omanik ei osanud ka midagi enamata öelda. Jätsin oma kontakti ja palve teatada, kui miskit targemaks saavad.

Ja varakevadadel sattusin ma uuesti sinna poodi. Näitasin tooli pilte ja küsisin uuesti, kas mingit uut infot on. Omaniku näol peegeldus äratundmisrõõm ja ta juhatas mind lao nurka. Nurgas, muu kolu keskel seisis väga õnnetu olemisega hunnik puitu ehk siis erinevad tooli osad ja kanga tükid, mis olid kunagi olnud tool. Ja ma tundsin selle hunniku kohe ära :). Originaalkangas ja tooli jalad olid tuttavad - minu 2 restaureeritavat tooli oli selle õnnetu õed. Kahjuks oli järgi vaid 1 tooli "jäänuk", nii ei hakanud ma seda endale ostma. Aga kuna omanikul olid nüüd olemas nende toolide eelmise omaniku kontaktid, andis ta mulle müüja telefoninumbri.

Ja toolide lugu selguski. Toolide müüja Anna oli keskeas proua, kelle suguvõsas olid need toolid pikalt olnud. Tema vanavanavanemad olid nn rootsisoomlased, kes rändasid 1900-ndate alguses Rootsist Soome ja elasid kuni surmani Turus. Need toolid osteti juba kasutatuna kuskilt veidi peale Soome kolimist, kuid enne, kui Anna vanaema 1910 sündis. Nii et kahjuks täpset daatumit siiski ei tea, kindel vaid, et 1900-ndate alguses olid need kuskil juba olemas. Toole oli algselt 6 sellist + 2 käsitugedega tooli + suur söögilaud. Nagu ikka - inimesed lahkuvad ja vara jagatakse laiali, nii oligi lõpuks Anna juurde paar-kolmkümmend aastat tagasi jõudnud vaid 4 tooli. Tema viis need mingil ajal oma maamajja ja kui selle maha müüs, pidi ka nendest toolidest loobuma. 2 neist ostsin suvel mina, hiljem viis ta kauplusesse muu kraamiga koos veel 1 suhteliselt heas seisus olnud tooli ja teise siis selle, mille osasid ma antiigiäris nägin. Triibulise puuvillase kanga oli toolidele pannud tema tütar, et need viiskamad välja näeksid :). Alumise pruunika kanda kohta teadis ta öelda vaid, et kui toolid temani jõudsid, olid need kaetud just selle kangaga. Aga kas see on originaal kangas, ei oska ta öelda. Ja vaadates neid meeletud naela auke, mis nende toolide raamides olid, ei ole ka mina kindel, et see oli originaal kangas :).

Aga nüüd jätkavad need imelised toolid oma uut elu minu kodus.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on toolid restaureerida võimalikult algupärase välimuseni selle edaspidiseks kasutamiseks kodus interjööris. Kanga valikul sai küll otsustavaks sobiv stiil, kuid minu koju sobivad ja mulle meeldivad värvid.

Eseme seisundi kirjeldus

Toolid on rahuldavas seisukorras.

Raamid on tugevad ja korralikud, toolid ei kõigu. Esineb kriime-kraame, üksikuid vigastusi, toolide nurgakaunistused on osaliselt purunenud, 1 puudub täielikult. Viimistlus on kulunud, peits servadel ja jalgadel tunduvalt heledam, lakk on krobeline ja ebaühtlaselt kulunud.

Toolil 1 on seljatoe puitosal ala- ja üla-äärel puidust tükikesed puudu.

Vasaku esijala ja küljesarja ühenduskohas olev kaunistus-nikerdus on $\frac{3}{4}$ osas purunenud.

Vasak tagajalg on kinnitatud kruviga - murdumine?

Toolil 2 on mõlemad küljesarjad pragudega.

Vasaku esijala ja küljesarja ühenduskohas olevast kaunistusest-nikerdusest puudub osa ning paremal poolel puudub nikerdus tervenisti.

Toolide polstri osa on kaetud tänapäevase puuvillase kangaga, mis on kinnitatud oskamatult klambritega. Nn uue katteriide all on vanem, kulunud ja kohati rebenenud beež-helepruun kerge mustriga kangas, mis võib-olla isegi originaal kangas. Katteriie ja põhjariie on kinnitatud naeltega, ääres hele ilupael. Põhja vedrud punnitavad välja nii ülevalt kui alt. Põhjakate on kohati lahti. Polstri täpne sisu selgub, kui olen vana polstri eemaldanud.

Kui raamid vajavad vähest korrastamist, siis polstrid vajavad toolidel küll täielikku vahetust.

Tööülesannete planeerimine

- Toolide seisundi määramine ja dateerimine
- Toolide puhastamine ja vana polstri eemaldamine
- Materjali planeerimine ja otsimine. Uus polster - vedrud, kotiriie, vatiin, merihein, mitkal, sidumisnöörid, kattekangas, ilupael, krambrid, naelad, liim. Tammepuit katkiste kaunistuste nikerdamiseks/puulõigeteks ja puidu parandustöödeks. Viimistlusvahendid.
- Toolide raamide korrastus - vana viimistluse eemaldamine
- Muud võimalikud väiksemad puiduparandused
- Puulõigete-nikerduste valmistamine ja liimimine
- Raami ettevalmistus uueks viimistluseks
- Raamide peitsimine, kruntimine ja uuesti lakkimine šellakiga

- Polstritööd - uus kõvapolster seljatugedele ja pehme polster põhjadele
- Toolile lõpliku viimistluse andmine
- Viltpatjade jalgade alla kleepimine
- Lõpupiltide tegemine
- Pakkimine transpordiks

Restaureerimistöõde käik

- Toolide seisundi määramine, pildistamine jooksvalt vastavalt tegevusele.
- Toolide vana polstri eemaldamine.

Nn uue puuvillase katteriide eemaldamine. Selle all on vana, ilmselt toolide originaal kangas, mis on kohati rebenenud, eriti esiäär. Naelte ja ilupaela eemaldamine. Vana kanga all on vati kiht, selle all merihein. Meriheina all kotiriidega õmmeldud kant + veel meriheina. Alumine kotiriie on kohati rebenenud ja sellest on vedru ääred väljas. Vedrude sidumisnöörid on kohati katkenud ja tooli põhja - sadulavööde alumine kotiriie kohati raami küljest lahti ning rebenenud. Sadulavööd on veninud.

Seljatoel on samuti nn uus katteriiie kinnitatud klambritega. Selle all naeltega kinnitatud originaal ilupael ning kattedekangas. Kanga all on lahtiselt kiht meriheina ning puidule on pliiatsiga kirjutatud Turku VB Hurmeranta Aurinkokatu 6 Kyrö.

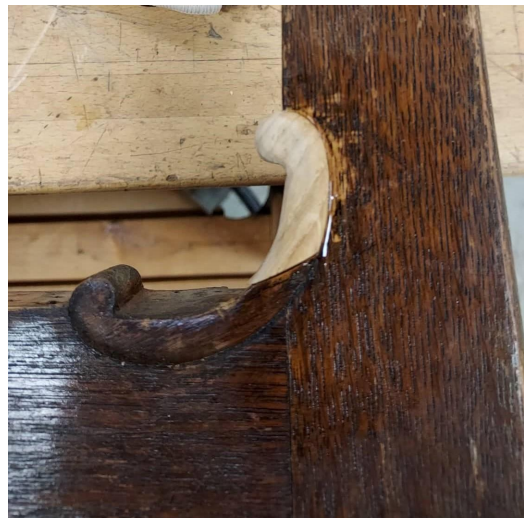
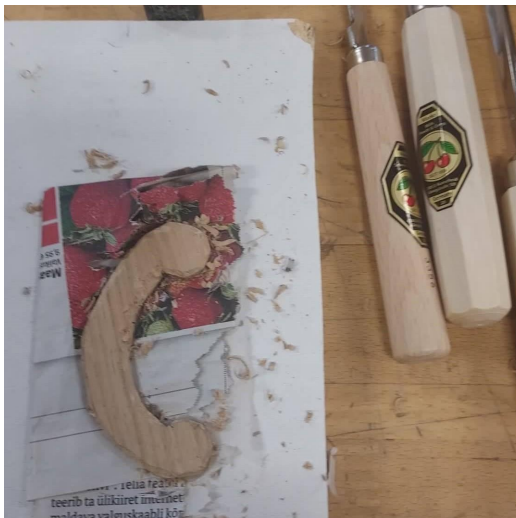
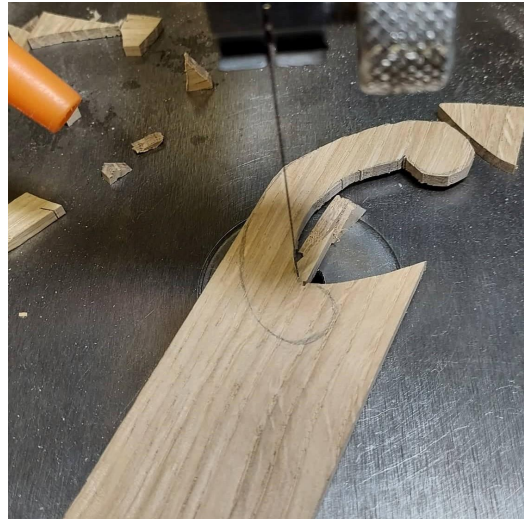
- Kahjustuste hindamine. Tooli raamis on meeletus koguses klambri- ja naela auke. Raami sisekülgedel esineb erineva suuruse ja sügavusega pragusid.

- **PUIDUTÖÖD**

Erinevad väikesed puiduparandused - 1 tooli seljatoel, jalgadel jmt. Kuna kahjustused pole sügavad, siis kasutan pahtlit.

- Puulõigete-nikerduste tegemine. Olemasoleva terve nikerduse järgi võtan mõõdud ja teen joonise ning šablooni. Pikkus 700mm, laius 110-113mm ja kõrgus 38-40mm. Tammepuidust saen mitu sobivat õhukest viilu, joonistan peale šablooni järgi kujutise, saen selle välja ning peitli ja noaga hakkam kujutist välja lõikama. Tamm on kõva ja tugev, töö ei ole kerge! Esimene ei õnnestugi, kuid aega on ja püsivus viib sihile. Viimistlen lihvides. Ühele toolile liimin paremale poolele terve kaunistuse ning teisele

poolele löikan välja sobiva osa. Teine tool saab endale puuduva 3/4 osa. Lisaks on puudu nikerduste all kaks nn punni. Valmistan ja liimin ka need.

Fotod 5-10. Puidust nikerduste tegemine, toolile liimimine.

- Vana viimistluse eemaldamine. Kuna toolil olev lakk on äärmiselt ebahühtlane ja kohati puudub, siis proovin ettevaatlikult lihvpaberiga seda eemaldada. Õnnestub. Samas eemaldan lihvides (400ne lihvpaber) ka vana peitsi ja muu mustuse.
- Raami korrastamine/tugevdamine. Kuna raam on liiga auklik ja on oht, et mul pole kuskile naelu-klambreid kinnitada (puu on kitsas ning aukude tõttu naelad ei kinnitu), siis täidan küljesaride ülemisel poolel olevad augud liimi-saepuru seguga. Liimin kinni ka kõik erinevad praod. Liimimiseks kasutan Titebond Hide Glue pruuni liimi. Lihvimine ja liimi jälgede eemaldamine.
- Raami ettevalmistus peitsimiseks. Peitsiks valin tooni “tume pähkel”.

Foto 11. Viimistlemine hoos. Vasakpoolne tool on lihvitud, parempoolne juba ka peitsitud.

- Peale peitsi kannan peale krundi (1:1 tärpentiin ja värnits). Tooli värv on ilus!
- Lõplik viimistlus šellakiga, mille kannan peale tampooniga. Kuna eesmärk ei ole toolidest uusi ega väga läikivaid teha, siis kannan lakki peale kordades vähem kui tegin seda oma funktsiilis kapikesega.
- POLSTRITÖÖD eriala õpetaja juhendamisel - polstri valmistamiseks tööplaani loomine ja materjalide valik.

Kuna mul on töös 2 tooli, otsustame juhendajaga neid korruga teha, st et 1 tegevus algul ühe tooliga, seejärel sama kohe teise tooliga. Ühest küljest on see kergem - värskelt tehtu kinnistub paremini ja on kindel, et mõlemal toolil saab täpselt sama tehtud. Samas on topelttöö siiski topelt töö - ühe tooli tegemine korruga on lihtsam kui kaks korruga.

Toolil polstri paksuse originaalis olid seljatoel ca 10-15mm, põhjal ca 50mm. Arvestan uue polstri paigaldamisel selle kõrguses vana polstri täidise loomulikku kadu ja vajumist.

- Toolil seljatugete kõvapolster

Fotod 12-13. Toolide seljatoe vana polstri eemaldamine.

- Puhastatud seljatoele klammerdan kotiriide.
- Kotiriidele õmblen siiminguga tihiniidid/täiteaasad, millede abil kinnitan kotiriidele meriheina. Tasandan.
- Heinale sätin peale halli vati/vatiini. Klammerdan paigaldamise lihtsustamiseks mõnest küljest.

- Vatiini peale mitkal (valge vaheriie), tasandan. Pingutan kanga nõõpnõeltega ning alustan kanga klammerdamist puidu külge - enne ülemine-alumine külge, siis küljed ja lõpuks nurgad. Aina pingutan, et polster jääks ühtlane, tihe ja kõva. Nurkade sättimine võtab veidi rohkem aega.

Fotod 14-17. Toolide seljatugede kõvapolstri paigaldamine.

- Eeltöö tehtud. Seljatoed jäävad ootama katteriide paigaldamist, mis toimub peale põhjale katteriide paigaldamist.

Foto 18. Toolide seljatugede kõvapolstri paigaldamine peaaegu valmis. Ootavad katteriit.

- Põhja pehme polster

Toolide põhjal oli originaalis 4 vedru, otsustame nüüd paigaldada 5 viie keermega vedru - iste jääb stabiilsem.

- Töölaua tagurpidi olevale toolile asetan istme raami vahele vedrud ning määrin raamile vedrude asukohad. Seejärel hakkam paigaldama raamile sadulavöösid. Kuna minu tooli põhja raam ei ole ühel tasandil, vaid esiosa ja tagaosas sarid on madalamal, siis ei ole sadulavööde paigaldamine nii lihtne kui võiks olla. Madalamal asetsevad sadulavööd tuleb jätta natukene lõdvemaks kui küljelt-küljele kõrgemal asetsevad sadulavööd. Peab leidma sellise kuldse kesktee, et mitte raami pingesse ajada. Kinnitan sadulavööd klambrite ja naeltega.
- Sadulavöödele asetam vedrud ning määrin ära vedrude asukohad. Väikese koti nõela/kumera nõela ning siiminguga kinnitan kõik vedrud 3-4 kohast sadulavööde külge.
- Vedrude sidumine. Väga raske töö, eriti algajale :). Raamile lõõn vedrude keskpaikade suhtes naelad ning sidumishõõriga ning spetsiaalsete sõlmedega hakkam nende külge ning vedrude endi külge kõiki vedrusid siduma. 1 ring - ülemisest vedru keermest igal vedru real ühest sarjast teiseni vertikaalselt ja horisontaalselt. 2 ring - seon vedrud diagonaalselt. 3 ring - seon vedrud suurtes diagonaalides. Vedrud peavad jääma äärtes suhtes kumeralt.

Fotod 19-22. Pehme polstri jaoks sadulavööde ja vedrude kinnitamine.

- Peale vedrude sidumist asetan vedrudele kotiriide, mille kinnitan alusraami külge klambritega. Taas - eritasapinnalise alusraami tõttu on ka see tegevus keerulisem. Kotiriide kinnitan vedrude külge 3 kohast kotinõela ja siiminguga.

- Kumera nõela ja siiminguga õmblen kotiriidele risti tihiniidid meriheina jaoks. Täidan istmeosa hoolikalt heinaga, sest polstrisse ei tohi jääda auke-tühimikke-kõrgemaid kohti. Istmeosa esikülge paigaldan rohkem meriheina.
- Saridesse löön nn abinaelad, millede külge kinnitan meriheina peale õhema kotiriide. Korralikult pingutan ja kinnitan abinaelte külge. Sellest saab tooli põhja alus, see peab olema tasane, tihe ja kõva.
- Joonistan kotiriidele ruudud ja topeltpits nõela ning kahekorde siiminguga tepin põhja läbi. Silmaga nõela ots on kotiriide pole, silmata liigub otse alla ja tuleb vaid veidi sadulavööst läbi. Ei tohi kinni õmmelda vedrusid, õmblus võib minna vaid vedru alumise keerme peale. Eemaldan raamilt abinaelad, pingutan kotiriide ja klammerdan kotiriide servad raami külge kinni. Nurgad jäävad esialgu lahti. Need klammerdan tihedalt viimastena, nii et raami puit jääb välja.
- Kandi õmblemine. Minu toolidele tuleb kahekordne kant õmmelda vaid esiäärele. Õmblus siksakiline, kumera kotinõelaga. Tulemus peab jääma väga tugev-kõva. Sellest tuleb tooli vorm. Taas aeganõudev ja keeruline töö.
- Kui kant valmis, paigaldan isteosale halli vatiini ja selle peale mitkali (valge vaheriie). Vatiin katab õrnalt ääred, tulemus peab olema kaunis ja tasane. Pingutan mitkalit ja kinnitan nõõpnõeltega. Alustan tagaosast - esikülge - küljed klammerdamist. Eeltöö katteriide pealepanekuks tehtud!

Foto 23. Toolid on kanditud. Algab vatiini ja mitkali pealepanemine.

Fotod 24-26. Ülemistel fotodel pehme polstri jaoks vatiini ja mitkali lisamine. Alumisel pildil vajavad toolid veel vaid katteriit.

- Katteriideks olen toolile valinud stiili ning oma kodu värvide järgi kuldse-tumepunase laiematriibulise kanga. Kangas näeb välja luksuslik. :) Kanga paigaldamisel tuleb jälgida mustrit - triibud otse, ornamendid õigetes kohtades. Alustan katteriide paigaldamist istme osal. Lõikan välja sobivad tükid ning kinnitan kanga mitkali peale nõõpnõeltega. Pingutan, jälgin sobivust ja mustri-joonte paigutust. Kinnitamist-klammerdamist alustan taas tagaosast, siis esiosa ja küljed. Nurgad jäävad taas viimaseks. Kui põhjad on katteriidega kaetud, paigaldan ka seljatoe polstri katteriidega.
- Viimasena tuleb polstrile paigaldada klambrite peale ja varjamiseks ning viimase lihvi andmiseks ilupael. Selle liimin Kestopren kontaktliimiga.

Fotod 29-30. Toolidele katteriide paigaldamine.

Foto 31. Toolidele ilupaela paigaldamine.

- Kuna polstri paigaldamisel tuli mul nii mõnedki naelad-klambrid eemaldada, siis on saanud varem viimistletud tooliraam-puitosad mõned osas veidi kannatada. Sätin ja silun, kus võimalik.

Toolid on valmis! ja need on imeilusad.

Fotod 32-33. Vanad biidermeieri toolid enne.....

Fotod 34-35. ...ja pärast restaureerimist

Töodel kasutatud tööriistad ja vahendid

Puhastamine, polstri ja viimistluse eemaldamine	Käsihari, niiske svamm, naelatangid, näpitsad, krabri- ja naelaemaldajad, tolmuimeja, kipsinuga, käärid, lihvpaber, lihvimistald
Puiduparandused	Universaalsaag, lintsaag, jaapani saag, harilik pliiats, joonlaud, paber, puidunoad, erinevad peitlid, lihvpaberid, pitskruvid, viltpehmenused, Titebond liim, maalriteip, tammepuit, puidupahtel, saepuru
Uus viimistlus	Peits, värnitsa baasil krunt, svamm, pintsel, šellaklakk, villatampoon, puuvillane lapp
Polstri valmistamine	Suruõhu klammerdaja + eri mõõtu klambriid, naelad, polstri haamer, vedrud, sadulavöö, kotiriie, erinevad sidumisnöörid, naelatangid, klambrieemaldus kang, merihein, hall vatt, mitkal, kangakäärid, kriit, polstrinõel, topeltpitsnõel, prüül,

	kattekangas, kontaktliim - süstal, ilupael
--	--

Eseme väärtuste tabel (B. Appelbaumi järgi)

Väärtused	Tootmisel	Enne restaureerimist	Peale restaureerimist
Kunstiväärtus	+		+
Esteetiline	+		+
Ajalooline	+	+	+
Uurimuslik/teaduslik		+	+
Kasutusväärtus	+		+
Hariduslik		+	+
Vanuseväärtus		+	+
Uudsus	+		
Sentimentaalne		+	+
Rahaline	+		+
Ühismäluline		+	+
Rariteetsus	+		+

Töödele kulunud aeg ja maksumus

Tool sai restaureeritud 22 koolipäeva jooksul -

toolide ettevalmistusele ja puidutöödele kulus ca 50 tundi;

polstritöödele kulus ca 85 tundi - kokku töödele 135 tundi

Maksumus - puidutööde-viimistluse materjalid ca 10-.;

polstritööde materjalid ca 45-. = kokku materjalile 55-.

+ vesi-elekter + minu oma töö

Eneseanalüüs

Nende toolide restaureerimine oli puhas rõõm. :). Kogu nende toolide saamislugu ja lõpuks taas minuni jõudmise lugu oli ka ju veidi teistsugune.

Diplomitöö seisukohalt oleks ehk parem olnud, kui mul olnuks tööks selline ese, kus olnuks rohkem puidutööd. Need toolide raam olid ju siiski heas korras. Küll sain aga kätt proovida nikerdamisega - puidust 3 kaunistuse meisterdamisega.

Huvitav oli vana polstri eemaldamine. Lõpuni püsis lootus, et midagi polstri vahelt leiab, ja leidsingi, kuigi "ainult" meistrimehe andmed.

Hasarti ja põnevust lisas muidugi asjaolu, et taas sain nende toolide restaureerimisega millegi uuega tegeleda. Jah, 1 proovitöö oli küll vedrude/pehme polstriga tehtud, kui nn päris toole ja kahte korraga teha, on hoopis teine tunne. Hasarti pakkus ka toolidele kanga otsimine ja lõplik valik. Suund oli selge - triibud, beežikas-kuldne ja punane-tumepunane. Ainsad sobivad variandid leidsin tellimisega ja ca 100-eurose meetrihinnaga. Otsisin veidi netiavarustes ja lõpuks tellisin endale Poolast 6 erinevat kangast! Neist välja valitu oli ilmselgelt parim-õigem valik.

Toolide restaureerimine oli kohati ikka raske ka ja nüüd, veidi targemana, teeksin mõndagi teisiti. Nii näiteks jätaksin sadulavööde kinnitamiseks kasutatavad klambrid peitu sadulavöö alla ning nähtavale jääksid ainult naelad. Kui sarjades on nii palju auke, nagu antud juhul minul oli, siis edaspidi teen ma selle parandustöö kohe ja veelgi suuremalt ära. Ja kuna polstri paigaldamisega nii kitsal raamil tekib ikka hiljem lisakriime-augukesi, siis tooli lõpliku viimistluse vähemalt teatud kohtades jätaksin kõige viimaseks.

Toolil istumisraami ehitus kahel tasapinnal oli ka tööd raskendav. Kuid kõige keerulisem oli ära paigutada mitu kihti kangast ja mitusada klambrit ca 10mm laiusele puidust äärel. Tulemus peab ju olema nauditav ja kena. Pidin jälgima üheaegselt, et säiliks polstri proportsioonid ning see jääks tasane raamiga ning sellele kitsukesele ribale pidid kinnitatud saama kõik kangad - klambrid- naelad ning peale veel peenike pael.

Kuid see vaev tasus end küllaga ära. Mul on nüüd olemas 2 imekaunist tooli ja lisa on tulemas. Ootamatult olen "sunnitud" ette võtma oma kodus söögilauakomplekti väljavahetamise, sest nii kauneid, oma käekestega tehtud toole ei saa ma ju ometigi kellegi teise koju lubada :).

Foto 35. Biidermeier toolid peale restaureerimist, eestvaade.

Fotod 36-38. Restaureeritud biidermeier toolid, vaated pealt ja külgedelt.

Foto 39. Restaureeritud biidermeier toolid tagantvaates.

Fotod 40-42. Vaated restaureeritud biidermeier toolidele.

IV KARJÄÄRI PLANEERIMINE JA ETTEVÕTLUSE ALUSED

Moodul on läbitud ja arvestatud.

V PRAKTIKA

2020-2021. õppeaasta praktika sooritasin ma 09.08-21.09.2021 Valmennustalo Koutsis Soomes. Koutsis on Vantaa linnale kuuluv ettevõtte-koolituskeskus, mille puutöösakonnas valmistatakse tellimusel nii linna asutustele kui ka eraisikutele puidust esemest, sh ka mööblit ning korrastatakse/restaureeritakse neid. Valik langes Koutsis kasuks, kuna enamuse aja elan ma Soomes. Samuti olin ma ise aastal 2017 seal puutööd õppimas. Seega oli keskkond tuttav ja minu soov sinna praktikale tulla võeti rõõmuga vastu.

2021-2022. õppeaasta praktika sooritasin ma 14.03-25.04.2022 Erasmuse välispraktika raames Creazioni Famas Itaalias. Creazioni Fama on väike puidutöö- ja restaureerimise töökoda Lõuna- Itaalias Nicoteras. Nicoterasse praktikale pääsemine oli juba iseenesest nagu lotovõit. Portugali asemel eelistasin aga Itaaliat kuna sealne kultuur on lihtsalt ületamatu. Lisaks soovisin ma lähemalt tutvuda selle imekauni maaga, õppida itaalia keelt ning veenduda, kas Itaalia võiks olla maa, kus ma oma pensionipõlve veedan. :).

Praktikatel lootsin kinnistada õpitut ja samas tahtsin näidata, mida ma oskan. See õnnestus. Samuti lootsin õppida palju uut – uued esemed, uued töövõtted, uued vaatenurgad, uued materjalide kasutamised jmt. Ka see õnnestus. Sain tutvuda kohaliku elu-oluga, sain suhelda kohalikega, sain tutvuda autentse kohaliku mööbliga, sain õppida kohalikku keelt, ka tööalast.

Ootused praktikatele täitusid kuhjaga!. Kahjuks ei saanud ma kummaski praktikakohas nii palju tegeleda just antiik- ja vanamööbli restaureerimisega, kui oleksin soovinud, sest praktika kohtades tol hetkel lihtsalt ei olnud nii palju restaureeritavaid mööbliesemeid. Selle asemel sain aga ise valmistada hoopis muid puidust esemeid – nukumajasid, erinevaid mänguasju, aknapiirdeid, terassilaudu. Sain kasutada hoopis teistsuguseid tööriistu-masinaid ja materjale kui mööbli restaureerimisel.

Sain praktikatel hästi hakkama. Minu teadmised restaureerimise osas olid piisavad. Loomulikult on alati targematelt-kogenenumatelt midagi juurde õppida ja seda ma tegin ning teen alati edasi. Tänu kõigele muule tegevusele, millega praktikate ajal tegelesin, on mul aga nüüd ka teadmised-oskused näiteks nukumajade ja aknakarniiside ehitamiseks.

Sain oma praktikakohtades mulle antud ülesannetega kenasti hakkama ja juhendajad olid minuga rahul. Rahul olin ka mina. Ülevaate tegevustest koos fotodega, millega praktikate ajal tegelesin, leiab portfoolile lisatud praktika aruannetest

VI ENESEANALÜÜS

Eneseanalüüsi eesmärk on analüüsida enda oskusi erinevates olukordades ning tuua välja arengukohad tulevikuks. Tunne oma tugevaid ja nõrku külgedest. Tea, mis on su eesmärk. Eneseanalüüs – aeg endasse vaadata.

ENESEANALÜÜSI KÜSIMUSTIK

- Kuidas õppeaasta on läinud?

Õppeaasta on möödunud kenasti ja kiirelt. Nii mõnedki kenad restaureeritud asjad on valmis saanud ja ise olen palju targemaks saanud. Muidugi on veidi seganud koroonaga seotud piirangud jmt, samuti on väsitav ja kulukas endal kahe maa (Soome-Eesti) vahet sõitmine. Aga jõudu andis/annab teadmine, et uued oskused tulid/tulevad ja õpin asja, mis meeldib.

- Millised on Sinu tugevad ja nõrgad küljed?

Pean enda tugevaks küljeks (võib-olla kohati liigagi) täpsust-korreksust asjade tegemisel. Nii näiteks peab mu iga detailike olema täpne, iga piste õiges suuruses ja naelad-krambrid ühes suunas. Asi, mis alustatud, peab ka valmis saama. Tugevuseks pean ka seda, et olen avatud uuele – nii uutele töövõtetele kui ka uutele töövahenditele, ei jää kindlalt kinni vaid vanasse. Seda ei saa nüüd segamini ajada sellega, et mööblit tuleb restaureerida ikkagi kindlate põhimõtete järgi :).

Samas – seda täpsust-korreksust saan pidada kohati ka oma nõrgaks küljeks, sest jään tihti kinni just sellesse teatud piasja. Nõrgaks küljeks pean ka oma veel siiski üsna kasinaid teadmisi ja oskusi, mistõttu ei julge ma tööde restaureerimisse puutuvaid suuri otsuseid siiski päris üksinda vastu võtta. Loodetavasti kogemustega see nõrk külge kaob. Vähesse praktilise tegevuse tõttu kipuvad ka osad teadmised/oskused kaduma ning vajan väikest meeldetuletust. No ma ise vähemalt arvan nii. :)

- Millised olid minu ootused praktikale ja kuidas need täitusid?

Praktikal lootsin kinnistada õpitud ja näidata, mida ma oskan. See õnnestus. Samuti lootsin õppida palju uut – uued esemed, uued töövõtted, uued vaatenurgad, uued materjalide kasutamised jmt. Ka see õnnestus. Kuna minu mõlemad praktikad toimusid välismaal – Soomes ja Itaalias, siis sain tutvuda ka kohaliku mööbliga, samuti õppisin kohalikku tööalast keelt. Meeldivat asja tahaks ju alati rohkem :), aga võin öelda, et minu ootused praktikaga seoses täitusid. Kahjuks ei saanud ma nii palju tegeleda just antiik- ja vanamööbli restaureerimisega, kui oleksin soovinud, sest selleks puudusid võimalused, kuid restaureerimise asemel sain ise valmistada hoopis teistsuguseid puidust esemeid – nukumajasid, erinevaid mänguasju, aknapiirdeid, terrassilaudu. Sain kasutada hoopis teistsuguseid tööriistu-masinaid ja materjale kui mööbli restaureerimisel.

- Millised olid minu teadmised praktika ülesannete täitmiseks?

Minu teadmised selles osas, mis puudutasid mööbli restaureerimist, olid head ja väga head. Alati on midagi targematelt-kogenenumatelt juurde õppida. Muidugi puudusid mul teadmised näiteks nukumajade ehitusest, kuid peale praktikat on mul nüüd ka need olemas.

- Millised isiksuseomadused aitasid mind kõige enam?

Kõige enam aitasid mind tahe õppida, uudishimulikkus, kannatlikkus ja püsivus.

- Milliste oskuste ja teadmiste puudumine takistasid mul praktika ülesandeid täita?

Võin öelda, et miski ei takistanud mul praktika ülesandeid täita. Kui ma midagi ei osanud, siis nii ütlesingi ja mind õpetati. Kõik on õpitav.

- Millised isiksuseomadused või -hoiakud takistasid mul praktika ülesandeid täita?

Mul ei ole selliseid isiksuseomadusi või -hoiakuid, mis takistaksid mul praktika ülesandeid täita. Võib olla mingi uue, “hirmsa” ja ohtliku masina või tööriistaga töötamisest ma keelduksin (st kui see töö tunduks mulle hirmutav ja ohtlik).

- Millistes valdkondades tuleb end täiendada? mida on vaja juurde õppida?

Kõike on vaja juurde õppida. Olemas on ju vaid algteadmised :). Kindlasti tuleb suuremat tähelepanu pöörata erinevate stiilide, kunstiajaloo ja erinevate puidu materjalide õppimisele/õpetamisele.

- Millised praktikaülesanded osutusid mulle rasketeks? Miks?

Rasked olid puht füüsiliselt suurte detailide saagimised, mida mul paar korda ette tuli. Aga alati sain abi. Ja veidi raske on hakata tegema tööd, mida sa ei ole varem kunagi teinud. Pelgad veidi, et kas ikka teed kõike õigesti. Ja keeruline on kui vahel on väike keelebarjäär ja kahtled, et kas said soovitud ikka õigesti aru :).

- Kuidas hindan oma koostööd õpetajatega?

Koostööd õpetajatega hindan heaks ja väga heaks. Abi, tuge ja nõu ikka sai, kui seda oli vaja, Teadmisi loomulikult ka.

- Mida ma praktikal juurde õppisin?

Õppisin praktikal lisaks uutele töövõtetele ka teisiti mõtlema ja otsima erinevaid lahendusi olukordades, kus mul puuduvad tuttavad tööriistad või materjalid. Samuti õppisin käsitlema mitmeid masinaid, millega ma ei olnud enne töötanud - näiteks tikksaag, lamineerimismasin ja frees. Õppisin liimima porolooni ja kunstnahka ning õmblema toolile ümarat ilupaela. Ja õppisin uute materjalidega töötamist ja hoopis teisest valdkonnast uute esemete valmistamist. Ning muidugi õppisin Soomes soomekeelset ja Itaalias itaaliakeelset erialast sõnavara.

- Milles ma väga hea olen ?

Olen väga hea detailides. Olen kannatlik ja täpne ja saan pisasjadega hakkama. Olen avatud uuele. Selgus, et ka joonistamine tuleb mul kenasti välja.

- Kas tunned oma võimeid ja oskusi?

Arvan, et tunnen, aga ilmselt kipun end veel sellise suhteliselt kogenematu restauraatorina nii mõneski asjas alahindama. :)

- Ja mis saab minust peale kooli lõpetamist edasi?

Kindlasti jätkan ma mööbli restaureerimisega. Mul on kuurid täis restaureerimist vajavaid asju :). See on imeline maandamise meetod. Mitte kunagi enam ei saa minust nina seadustes

istuvat kontorirotti :). Küll aga nokitsen ma hea meelega kõrge vanuseni mõnda imelist vana eset korrastades. Kui selle eest raha ka antakse, on hästi, aga rahulolu pakub ka iseendale tegemine.

Lisa 1. Praktikaaruanne Koutsi, Soome 2021

Lisa 2. Praktikaaruanne Nicotera, Itaalia 2022